

EUGLENA

PB-PP|B-37037
BELGIE(N)-BELGIQUE

JAAR
GANG **46**
NR. 1

KEMPHANEN 4-6

EUDR 8-11

BUITENLANDS BEHEERKAMP 12-13

SPANDOEKENACTIE 16-17

FAST FASHION 18-20

HERFST 2025

DRIEMAANDELIJKS NATIONAAL TIJDSCHRIFT VAN JNM

JNM

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

VOORWOORD VAN EEN BOVO

Hey JNM'er

Onze aardbol zweeft rustig doorheen de ruimte, rustig rollend richting de zon. Onze seizoenen beginnen te shiften van gouden zonnestralen naar gouden bladeren. Hoewel er een winterslaap aankomt voor de meeste planten en dieren, zijn de meeste JNM'ers al uit hun zomerslaap ontwaakt en druk in de weer met de opstart van het nieuwe werkjaar dat voor ons klaar ligt!

Het congres is succesvol gepasseerd en we hebben weer een fris en volledig nieuw Bestuur. Niet zomaar een groep mensen, maar een team van ploegvoorzitters die samen de touwtjes in handen nemen. Nieuwe ideeën, nieuwe energie en vooral veel goesting om samen te werken aan alles wat JNM JNM maakt.

En ja, ik ben er dit jaar ook bij, maar dan als derde bondsvoorzitter (bovo), naast Nel en Mihiel. Zij hebben vorig jaar met z'n tweeën al mooie stappen gezet, en nu mag ik als bovo-brug mee aan boord. Die naam zegt het al: ik wil verbinden. JNM'ers met elkaar, van zowel afdelingen als de nationale werking maar ook ideeën met de praktijk. Vorig jaar leidde ik de Afdelingsondersteuningsploeg (AOP) en daar heb ik gezien hoe sterk JNM wordt als we elkaar rechtstreeks helpen en ondersteunen. Die kracht wil ik door trekken naar heel JNM.

Dit jaar gaan we er vol voor. We willen groot dromen, maar ook de kleine momenten koesteren. Binnen JNM vind je altijd mensen die klaarstaan. Sommigen luisteren, denken mee en wijzen je de weg. Anderen zorgen dat het materiaal tiptop in orde is en alles praktisch vlot loopt. Er zijn enthousiastelingen die op straat actievoeren voor een eerlijke, groene toekomst, en avonturiers die de natuur intrekken om te leren, te beschermen en te beheren. Anderen maken JNM tot een plek waar iedereen zich welkom voelt, en jongeren van alle leeftijden zich kunnen uitleven op een brede waaier aan activiteiten en kampen. Achter de schermen zorgen creatievelingen dat onze boodschap op verschillende kanalen gezien wordt, en instructeurs helpen je dan weer groeien met cursussen en vormingen.

Samen maken we JNM groener, slimmer, sterker en gezelliger. Want dat is de magie van onze beweging: iedereen heeft iets bij te dragen, of je nu nieuw bent op onze JNM-aardbol of al veel seizoenen hebt meegemaakt. Samen blijven we er iets moois van maken door gewoon onszelf te zijn.

Ik hoop dat jullie er evenveel zin in hebben als ik en dat ik jullie snel tegen kom voor een babbeltje!

Groetjes,

Kobe, namens de bondstop

©Simon Vandepitte

INHOUDSTAFEL

Voorwoord van een bovo 2

NATUURSTUDIE

Kemphanen 4-6

Simon trok naar Finland om er onderzoek te doen naar het baltsgedrag van kemphanen.

Flora Belgica Engels gras 7

NATUURBEHEER

EUDR 8-11

Europa bereidt zich voor op een verordening die 'geïmporteerde ontbossing' drastisch moet verminderen, maar de wet ligt al onder vuur nog voor ze is ingegaan.

Beaucharmoy 12-13

De Beheerwerkgroep ging op buitenlands kamp en werkte in Oost-Frankrijk aan het herstel van kalkrijk grasland.

MILIEU

Berichten uit Brussel 14-15

Uw vaste recap over het Europese natuur- en milieubeleid, waarin deze keer Vic onze voortgang op weg naar de EU-klimaatdoelstellingen onder de loep neemt.

Fossiele subsidies 16-17

De Milieuwerkgroep trok de aandacht met een grote spandoekenactie tijdens de Gentse Feesten.

Fast fashion 18-20

Chiara legt je haarfijn uit wat er mis is met de moderne kledingindustrie en wat jij kan doen om de schade te beperken.

Opinie 21

De klimaatbeweging bestempelen als geradicaliseerd leidt alleen maar de aandacht af van het echte probleem, stelt Inti.

JEUGDBOND

Nationaal kort 22-23

Nieuw HoofdBestuur 24-25

Veganismereferendum 26

Personeel in de kijker 27

Aankondigingen 28

ConKrash-kiekjes 29

Regelmaat in de afdeling 30-31

Winkel 32

KEMPHANEN

I'M SEXY AND I KNOW IT

DOOR *Simon Vandepitte*

'Jump for Joy' weergalmt door de boxen van het minibusje. Het is nog vroeg, omstreeks 7 uur, maar toch zit ons eerste deel van de dag er al op. Het liedje past treffend bij het gedrag van de vogels die we eerder in de ochtend observeerden. Het is de kemphaan, een flamboyante steltlopersoort die tot de verbeelding spreekt. Hier, in de kustgraslanden van Oulu, is hij nog best algemeen en voeren de Universiteit van Oulu en het Max-Planck Instituut heel wat (gedrags)ecologisch onderzoek uit. Veel vogelliefhebbers dromen ervan om het baltsritueel van deze soort ooit te kunnen aanschouwen. Ik had het geluk om het reilen en zeilen van de met testosteron opgepompte mannetjes voor een tijdje van nabij te kunnen volgen. Als je dacht dat JNM-relaties ingewikkeld zijn, heb je nog niet over de kemphaan gehoord!

SAMEN BALTSSEN, IS HET VOORDELIG?

De kemphaan is een steltlopersoort met een enorm verspreidingsgebied en komt over zowat de hele oost-westlengte van Eurazië voor, grotendeels boven 60° noorderbreedte. In de Lage Landen is deze soort als broedvogel quasi uitgestorven, om redenen die vandaag ook andere weidevogelpopulaties de dieperik in sturen, veelal gerelateerd aan de intensivering van landbouwpraktijken. In Scandinavië en Oost-Europa is de kemphaan nog algemeen, al gaan populaties ook daar achteruit. In Finland heb je zowel populaties vinden die in veengebieden in Sapmi (Lapland) broeden als populaties die hun toevlucht in kustgraslanden en landbouwgebied zoeken. Rond Oulu wordt er zo'n acht jaar onderzoek gedaan naar kemphanen in kustgraslanden.

Kemphanen keren in de loop van mei terug uit hun overwinteringsgebieden in Afrika, en in (veel) mindere mate Zuidwest-Europa. Mannetjes keren eerder terug dan vrouwtjes, en dat is niet toevallig. Opvallend bij kemphanen is dat de mannetjes in groepjes samen komen om te baltsen op specifieke plaatsen in het landschap. Die podia worden ook wel leks genoemd en bevinden zich in wat opener en vaak hoger gelegen delen in het grasland. Dit lekgedrag is uitermate zeldzaam en is vooral bekend van bij hoenders

zoals het korhoen en het auerhoen, maar ook bij andere soortgroepen zoals vissen (bv. de kabeljauw) en insecten (bv. de fruitvlieg).

Over dit lekgedrag is nog relatief weinig gekend. In de eerste plaats is er nog geen consensus over het ontstaan van dit gedrag. Hoewel het wel leuk lijkt, zo samen dansen voor de vrouwtjes, heeft dit serieuze implicaties voor de deelnemende mannetjes. Het grootste gevolg is dat je individuele paarkansen er niet per se op vooruitgaan. Vaak zijn het maar enkele mannetjes uit de hele hoop die de kans krijgen om te reproduceren: de alfamannetjes. Daarnaast dien je als mannetje hier een hoop energie in te investeren: territoria op zo'n lek zijn gegeerd, en er wordt vaak voor gevochten. Voor de vrouwtjes is er één groot voordeel: ze moeten minder tijd in de zoektocht investeren aangezien de leks opvallend en makkelijk te vinden zijn. Nadelig is dan weer wel dat mannetjes niet helpen bij het broeden van de eieren of het grootbrengen van kuikens. Kortom, lekgedrag fascineert gedragsbiologen en bij de kemphanen zit er een extra juicy laag op!

WIE NIET STERK IS, MOET SLIM ZIJN!

Ronduit uniek bij kemphanen is het feit dat er drie types mannetjes bestaan, die er totaal verschillend uitzien en zich totaal verschillend gedragen. Veruit de grootste groep is die van de onafhankelijke mannetjes. Die mannetjes kenmerken zich door hun flamboyante verenkleed, opvallend gekleurde gezichtsknobbels en agressieve gedrag. Kortom, het zijn de vechtersbazen. Binnen deze groep heb je ook dominante mannetjes en 'marginale' mannetjes. Die laatste zijn vaak de jonkies (of oudjes) en hebben zich nog niet naar boven in de ranking kunnen vechten.

Naast de onafhankelijke mannetjes heb je satellietmannetjes, deze hebben een karakteristiek grotendeels wit verenkleed en vertonen eerder opportunistisch gedrag. Ze stalken vrouwtjes op weg naar de leks en kunnen op leks samenwerken met dominante mannetjes. Wanneer een dominant mannetje het even te druk krijgt met vechten, kan het satellietmannetje profiteren en

zo paren met het vrouwtje. In het kort: satellietmannetjes zijn opportunisten en profiteurs.

Daarnaast is er nog een derde type mannetje, de faeders! Dat zijn mannetjes die eruitzien als vrouwtjes en op die manier, zonder haantjesgedrag, bij vrouwtjes proberen te geraken en te paren. Over faeders is enorm weinig bekend: ze zijn extreem zeldzaam (slecht 1 % van de populatie) en enorm moeilijk te herkennen in het veld. Faeders zijn dus eigenlijk de verpersoonlijking van het gezegde 'wie niet sterk is, moet slim zijn'.

Hoe is het zo ver kunnen komen? De verklaring achter dit opmerkelijke fenomeen zit vooral in genetica. 3,8 miljoen jaar geleden vond er een inversie¹ binnen het supergen² plaats dat verantwoordelijk is voor de hormoonhuishouding van de vogels. Daardoor ontstonden er twee versies, de dominante mannetjes en de faeders. Zo'n 70 000 jaar geleden vond er een recombinatie³ plaats binnen dat supergen, waardoor we ook satellietmannetjes kregen. Beide uitzonderlijke gebeurtenissen hebben er dus voor gezorgd dat er drie types mannetjes ontstaan zijn, met elk hun eigen karaktereigenschappen. Fascinerend toch? Het hele hormoonverhaal ga ik niet uitleggen. Nog lang niet alles is erover gekend, maar deze paper⁴ licht wel al een tipje van de sluier op. Een laatste leuk weetje om af te sluiten is dat de sneaky faeder-mannetjes wel de grootste spermavoorraad hebben. De kansen op paring zijn gering, maar als ze het doen, doen ze het goed!

SPIONEREN MAAR!

Een groot deel van mijn veldwerk bestond uit baltzende kemphanen observeren. Ik telde dan nauwkeurig het aantal aanwezige mannetjes, noteerde hun type en hield bij of er vrouwtjes het lek bezochten en of er paringen plaatsvonden. We probeerden ook vogels te vangen, zodat we ze konden ringen en van een radio-tag konden voorzien. Dat laatste levert waardevolle informatie

1 Bij inversie raken delen van het erfelijk materiaal omgewisseld op één chromosoom.

2 Een supergen is een verzameling van nauw samenhangende genen op één chromosoom die samen, als één eenheid, worden overgeërft.

3 Bij recombinatie wordt de volgorde van erfelijk materiaal herschikt waardoor er nieuwe genen ontstaan.

4 <https://www.science.org/doi/abs/10.1126/science.adp5936>.

over het landschapsgebruik van de vogels. De volgende filmpjes geven jullie een idee van het gedrag van deze rakkers.

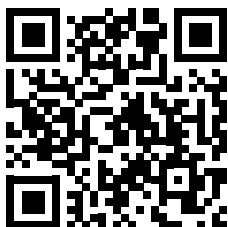
Elke dag begon om drie uur in de ochtend. Na twee tassen koffie en een banaan reden we naar het grasland waar we bij twee leks gedragsobservaties uitvoerden. Tegen vijf à zes uur zaten we weer in de auto. De rest van de voormiddag bestond dan uit bijslapen. Vaak gingen we in de avond nog een keer observeren. Eén ding is zeker: van een natuurlijk dag- en nachtritme kun je hier niet spreken. Maar mij hoor je niet klagen; dit is natuurbeleving en ornithologie pur sang!

Ik had het geluk - en de plicht - om te fotograferen en te filmen tijdens de gedragsobservaties. Onderstaande foto's geven het gedrag weer van de kempfanen.

Als vrouwtjes rond de leks vliegen, springen de mannetjes opgewonden op en neer om zo vrouwtjes aan te trekken.

Zie ook filmpje met QR-code:
<https://youtu.be/qYiFpgOTcp0>

Satellietmannetjes en dominante mannetjes kunnen samenwerken. Dat wordt dan co-display genoemd. Typisch legt het dominante mannetje zijn snavel op het satellietmannetje om zijn dominantie uit te drukken.

Zie ook filmpje met QR-code waar een satellietmannetje de unieke kans krijgt om te paren. Het dominante mannetje is er duidelijk niet blij mee!: <https://www.youtube.com/watch?v=7htK824lcCQ>

Als een vrouwtje klaar is voor paring, opent ze haar vleugels lichtjes: het signaal voor het mannetje dat zijn baltsinspanningen gewaardeerd worden.

Naast gedragsobservaties onderzoeken we ook tal van andere zaken. Zo zenderen we mannetjes en vrouwtjes zodat we hun bewegingen door de kustgraslanden heen kunnen volgen. Zulke zenders wegen minder dan 3 gram en lijken bij de vogels voor weinig last te zorgen. Daarnaast nemen we ook bloedstalen van zowel volwassen vogels en kuikens. Daardoor kunnen we een soort stamboom opmaken van de vogels die graslanden bezoeken. Dat is belangrijk aangezien het verdere inzicht zal geven in het paarsucces van de verschillende types mannetjes en dus kan verklaren waarom al die vormen kunnen blijven bestaan. Daarnaast werden er in 2022 ook artificiële lekheuvels aangelegd. Het doel daarvan is om mannetjes naar die heuvels te lokken zodat ze er samentroepen. Vrouwtjes nestelen meestal in de dichte nabijheid van leks. Daardoor kunnen tactische geplaatste artificiële lekheuvels vrouwtjes wegllokken van gebieden waar overstromingsrisico groot is of waar er grote begrazingsdruk van koeien is, die nesten kunnen vertrappelen. Samengevat: er is nog veel niet gekend, en om beheermaatregelen voor kempfanen doorheen Europa goed te ontwikkelen is kennis van zowel gedrag als ecologie cruciaal.

Een volgend Euglena-artikel zal verder focussen op bedreigingen voor de weidevogels in Europa en welke beheermaatregelen daarvoor getroffen kunnen worden. Dus: wordt vervolgd!

FLORA BELGICA

DOOR Raf Vanisterbecq

Het belang van planten kan niet onderschat worden. Ze vormen de basis van onze terrestrische ecosystemen, vertellen van alles over het abiotische milieu en voeden de mensheid. En ze zijn vooral ook ontzettend verscheiden. In deze reeks zoomen we telkens in op een van de vele interessante soorten uit ons land. In deze vierde aflevering: Engels gras (*Armeria maritima*).

Jeugdbonders met een interesse in populatiegenetica en die ooit de kans krijgen om een thesis te doen over die tak van de biologie, mogen die wat mij betreft wijden aan Engels gras.

Engels gras is geen gras – wat meteen te zien is aan de prachtige hoofdjes met roze bloemen – maar behoort tot de familie Plumbaginaceae, die in ons land slechts twee inheemse soorten telt (de andere is lamsoor). Uit het soortepitheton *maritima* kan je al afleiden dat het een kustplant betreft. Ik ken de soort inderdaad van Noord-Franse kliffen en Nederlandse kwelders, maar aan onze Vlaamse kust ben ik ze nog niet tegengekomen en is hij inderdaad aardig schaars. Waar ik de soort wel al hier en daar heb gezien, is in de streek rond Lommel. Wat doet een kustplant dan in de verre Kempen? Opvallend is dat de soort daar zo goed als uitsluitend langs grote wegen en kanalen wordt gevonden. De heersende theorie stelt dat Engels gras daar goed standhoudt omdat het dankzij strooizout toch de zilte standplaats vindt waar het nood aan heeft. Een op het eerste gezicht elegante hypothese, maar wat verklaart dan dat de soort tussen Mol en Neerpelt soms overvloedig de wegbermen roze kleurt, terwijl ze in de rest van het binnenland, waar nochtans ook meer dan voldoende wordt gestrooid, quasi ontbreekt?

De verklaring kan misschien gezocht worden in de tweede Belgische regio van waar ik de soort ken, nl. die rond Kelmis en Theux, waar op de zinkgraslanden ondersoort *halleri* voorkomt, een andere ondersoort dan de *maritima* die langs Noordwest-Europese kusten groeit. Hier staat Engels gras op bodems die veel zware metalen bevatten, samen met andere speciallekes van dit uiterst zeldzame milieu, zoals zinkschapengras, zinkboerenkers en het wondermooie zinkviooltje.

Laat er in Overpelt nu net een grote zinkfabriek zijn, die via atmosferische depositie ook de naburige gronden met zware metalen vervuult. In de berm bij de fabriek bloeien inderdaad massaal zinkboerenkers en ook Engels gras.

Dit lost mijn Engels gras-mysterie echter nog niet helemaal op. De *Armeria*'s van Overpelt-Fabriek worden inderdaad tot ondersoort *halleri* gerekend, die zich volgens het rode boekje onderscheidt van haar maritieme tegenhangers door o.a. dieper gekleurde bloemen en regelmatig door anders gevormde buitenste schutbladen van het omwindsel van het hoofdje. Buiten de onmiddellijke omgeving van de zinksmelter wordt Engels gras wel alleen maar in gepekelde berm gevonden, wat dan weer niet per se in de richting van zink-Engels gras wijst. Sowieso vermeldt de flora dat de determinatiekenmerken niet zo strikt te nemen zijn – wat ik uit eigen ervaring kan bevestigen – en dat de taxonomische status van ons Engels gras verder onderzoek vereist.

Een deel van het antwoord op mijn raadsel kan misschien gevonden worden in een wetenschappelijk artikel van de Duitse botanici Baumbach en Hellwig uit 2007. Zij besloten zich niet blind te staren op de morfologische kenmerken om ondersoorten af te bakenen, maar karakteriseerden de verschillende Centraal-Europese types moleculair. Hoewel in onze flora wordt vermeld dat de ondersoort *halleri* beter gekenmerkt is in Centraal-Europa, vonden de Duitsers geen genetische differentiatie tussen de wel en niet aan zware metalen gebonden laaglandpopulaties, en stellen ze dat *halleri* en andere *metallicole* ondersoorten niet als apart taxon behandeld kunnen worden, maar eerder lokale variëteiten zijn van de ondersoort *elongata*. Verschillende populaties van zink-Engels gras vormen m.a.w. niet één monofyletische groep, maar zijn meermaals ontstaan uit niet-*metallicole* populaties. Misschien moeten we de ondersoort *halleri* dus maar gewoon schrappen uit onze flora's. Al blijft het dan nog steeds interessant of onze Kempische zink-*Armeria*'s dan eerder aansluiten bij de West-Europese *maritima*, wat in het Lommelse geval het zink-zout-vraagstuk zou oplossen. En kunnen we de Maaslandse populaties dan wel tot de Centraal-Europese *elongata* rekenen? Er is vast nog veel interessants te ontdekken over de micro-evolutie van deze mooie plantensoort.

DE EUDR EN DE LANGE WEG NAAR ONT-ONTBOSSING

INTERVIEW MET PIETER VAN DE SYPE (BOS+)

DOOR Raf Vanisterbecq

Als alles goed gaat, gaat eind dit jaar de 'Regulation on Deforestation-free Products' – EUDR voor de vrienden – van kracht. Deze Europese verordening moet een eerste ambitieuze stap betekenen in een economie vrij van ontbossing. Belangrijke kanttekening: als de verordening standhoudt. Het ingaan van deze wet werd eerder al uitgesteld en ook nu nog wordt ze van allerlei kanten aangevallen, mogelijk met afzwakkingen tot gevolg. Wat staat er precies in deze wet? Hoe groot zal haar bijdrage zijn om het wereldwijde probleem van ontbossing aan te pakken? Wat zal dat betekenen voor de consument? En waarom staat de EUDR zo onder druk, nog voor ze is ingegaan? Met die vragen trokken we met de Beheerwerkgroep naar BOS+, waar we spraken met beleidsmedewerker Pieter Van de Sype.

WAT IS DE EUDR?

| BWG First things first: wat is de EUDR en wat staat er precies in?

Van de Sype De EUDR is een zorgplichtwet om de Europese bijdrage aan ontbossing wereldwijd terug te dringen. Een belangrijk kernwoord daarin is 'zorgplicht'. Dat betekent dat de verordening stelt dat Europese bedrijven moeten verzekeren dat hun producten geen ontbossing veroorzaken. De producten waarop de wet betrekking heeft, zijn degene waar het meeste risico op geïmporteerde ontbossing en bosdegradatie (omvormen van natuurlijk bos tot monocultuurplantage) mee gemoeid is: hout en afgeleide producten, runderen, soja, palmolie, rubber, koffie en cacao. Die producten zullen niet op de markt gebracht mogen worden tenzij de producent kan garanderen dat het productieproces erachter geen ontbossing (i.e. bos maakt plaats voor landbouwgrond) en bosdegradatie heeft veroorzaakt. Om aan die zorgplicht te voldoen moet er een statement worden ingediend dat verklaart dat een product effectief ontbossingsvrij is, en dat er een intern systeem bestaat om daaraan te voldoen.

De wet steunt heel hard op traceerbaarheid doorheen de hele marktketen. Een voorbeeld: een chocoladefabrikant koopt een lading cacao op in West-Afrika. Aan die oorsprong wordt een code vastgehangen, en die blijft de hele tijd meegaan op de Europese markt. In de winkelrekken liggen dan enkel nog producten met zulke codes, die aangeven dat ze door de zorgplicht zijn gecoverd. Geolocatie is daarbij een sleutelfactor. Heb je de coördinaten waarop een product is verbouwd, dan kan je er immers gewoon een satellietbeeld over leggen om te checken of er na 2020, de cutoffdatum, iets is ontbost.

Over die cutoffdatum valt trouwens wel een en ander te zeggen. In het Braziliaanse Amazonewoud geldt immers al veel langer een moratorium dat ontbossing voor sojaplantages verbiedt, maar wij aanvaarden ontbossing tot 2020, dus dat geeft meer mensen een vrijeleide. Omgekeerd is het voor kleine cacao-boeren oneerlijk om zo plots door wetgeving te worden overvallen. 2020 is dus een compromis.

BWG Waar komt die wet precies vandaan en hoe groot was het politieke draagvlak destijds om die wet aan te nemen?

Van de Syde De EUDR is een opvolger van de Europese verordening EUTR over (bouw)hout. Dat is ook een zorgplichtwet die werkt volgens dezelfde logica, maar minder vergaand is en minder breed reikend.

De EUDR is deels het resultaat van een heel sterke campagne van Europese bos-ngo's in 2019. Het werd de tweede meest succesvolle publieke consultatie ooit: 1,2 miljoen burgers tekenden erop in. Het momentum zat toen ook gewoon goed: er was de Green Deal, en bossen werden erkend als essentieel onderdeel van de Biodiversiteitsstrategie. De EUDR kon rekenen op een vrij breed politiek draagvlak en raakte vrij ongehaagd door het Europees Parlement. Niet veel later verslechterde het klimaat voor ambitieus natuurbeleid. De natuurherstelwet, een Europese verordening van een gelijkaardig kaliber, glibberde er een jaar later maar heel nipt door. De EUDR blijft als een van de weinige ambitieuze initiatieven van de European Green Deal nog overeind.

VOORWAARDEN EN IMPLICATIES

BWG Wat zal het ingaan van de verordening precies betekenen voor bedrijven en consumenten?

Van de Syde Voor de consument zijn de codes waarover ik eerder sprak ondoorzichtig. De verantwoordelijkheid wordt m.a.w. weggehaald bij de consument. De labels die je vandaag de dag op verpakkingen ziet staan zijn heel incompleet en ondoorzichtig, dus je moet heel veel opzoekwerk doen om verantwoord te consumeren. Met de EUDR wordt de verantwoordelijkheid gelegd bij de ondernemingen die winst maken op de producten. In principe komen er geen producten meer in de rekken die niet aan de normen voldoen. Het Forest 500-rapport herhaalt dan ook al jaren dezelfde boodschap, dezelfde belangrijke reden waarom de EUDR nodig is: vrijwillige engagementen vanuit de private sector zijn ruimschoots onvoldoende. Gezien de snelheid waarmee ontbossing blijft doorrazen (en zelfs toeneemt) is sterke en verregaande wetgeving onmisbaar als we ontbossing willen stoppen.

Sommige bedrijven zijn daar content mee en sommige niet. Ze beslaan immers een heel spectrum van voortrekkers van duurzaamheid en mensenrechten tot zuivere winstmaximalisten. Ook is er natuurlijk een belangrijk verschil tussen grote en kleine ondernemingen. Voor grote spelers is de administratie niet zo een uitdaging, voor kleinschalige wel. Veel bedrijven zien de bijkomende administratie niet als iets positiefs – en het voldoen aan de regels ook. Anderzijds zijn er bedrijven die de nieuwe normen omarmen omdat ze voor een gelijk speelveld

zorgen. Degene die het al verantwoord doen, krijgen immers een competitief voordeel.

Dat er een kost gaat bijkomen is dus duidelijk, de vraag is vooral wie ervoor gaat betalen. Wordt de kost doorgerekend aan consument? Moet de boer inspanningen leveren voor de investering en geolocalisering? Wellicht wordt het een mengeling van beide, en het is ook afhankelijk van de context: de ketens van verschillende sectoren zitten per slot van rekening anders in elkaar. Een recente studie heeft berekend dat de meerkosten redelijk verwaarloosbaar zullen zijn, maar veel bedrijven claimen dat die cijfers een grove onderschatting zijn. Al moeten we ons niet blindstaren op de centen alleen: neem de maatschappelijke kost van ontbossing voor het klimaat en de biodiversiteit erbij, en dan komt de eindrekening zeker in evenwicht. En je hebt ook voordelen als commerciële speler. De traceerbaarheid kan ook vertrouwen in je eindproduct inspireren, en dus ook meer verkoop. Liever dat dan dat de consument niets meer koopt, want dan krijgen de boeren ook niks.

BWG Wat zijn belangrijke stappen die Europa zeker zal moeten nemen om deze wet tot een succes te maken? Vrees je ervoor dat de uiteindelijke uitvoering een dode letter zal blijken of minder ambitieus zal zijn dan nu voorgesteld?

Van de Syde Aanstaaende 30 december gaat de nalevingsplicht in. Meerdere zaken zullen doorslaggevend zijn om de wet te laten werken, ten eerste: een voldoende hoge controlecapaciteit. Momenteel zijn er acht inspecteurs actief in België. Het begon met twee om de naleving van de EUTR te controleren. Dat was te weinig, zeker voor een land met de tweede grootste haven van Europa. Met de EUDR in het verschiet werd het aantal dan ook uitgebreid naar acht. Nu werken die nog exclusief op hout, maar binnenkort zullen ze zich dus ook met andere goederen moeten bezighouden. Volgens de meeste inschattingen is acht echter te weinig; een ervan beweert bv. dat er 27 nodig zijn. BOS+ zal op die boodschap blijven hameren. Jammer genoeg is in de begroting duidelijk dat er dit jaar geen extra geld voor vrijkomt, en met de huidige besparingen is de kans klein dat er binnenkort veel extra budget voor zal bijkomen.

Anderzijds voorziet de EUDR dat de EU ook de producerende landen zal ondersteunen. Ook dat is voor BOS+ essentieel – in verschillende van die landen zijn we actief. Onze bedrijven maken veel winst dankzij de grondstoffen uit het buitenland, maar de toegevoegde waarde blijft hier, terwijl die andere landen achterblijven met veel ontbossing en structurele problemen. Het zou heel hypocriet zijn als Europa gewoon zou zeggen: los het op. Wij hebben die waardeketens namelijk mee onderhouden. Het bedrag van 70 miljoen euro dat nu is voorzien, is echter veel te weinig om ontbossing echt aan te pakken bij de wortel. Een holistische aanpak is immers nodig: nationale traceerbaarheidssystemen, beleid rond ruimtelijke ordening, ondersteuning voor landbouwers enz.

ONTBOSSING AROUND THE GLOBE

BWG De EUDR focust heel sterk op 'geïmporteerde ontbossing'. Is ontbossing dan een probleem dat vooral op andere continenten speelt of hebben we het in Europa evenmin onder controle?

Van de Sype Onze impact op bossen in het buitenland is groter dan die op onze eigen bossen, simpelweg ook omdat we zelf amper bos overhebben. Er verdwijnt in het Vlaamse Gewest 288 ha bos op jaarbasis, terwijl onze import elke vijf à zes jaar leidt tot het verdwijnen van een oppervlakte zo groot als het totale aanwezige bosareaal in ons gewest. Zoals onlangs nog in het nieuws is gekomen, is illegale ontbossing zelfs hier nog altijd een probleem, maar er is inderdaad een veel lager risico, zeker m.b.t. landbouw. Er is wel nog ontbossing (en vooral ook bosdegradatie), maar dan voor infrastructuurwerken en urbane uitbreiding, niet voor meer landbouwgrond. Eigenlijk bevoordeelt de wet dus in zekere zin Europese producten. Tropisch hout is natuurlijk niet per se vervangbaar door lokaal hout, maar zeker voor rundvlees levert dit een competitief voordeel op.

BWG Dat voordeel schuilt dan wellicht in het feit dat de EUDR gebruik zal maken van een classificatie die landen indeelt in verschillende categorieën op het vlak van risico voor ontbossing? Hoe werkt dat systeem precies en waarop is de toewijzing van een land aan een bepaalde categorie gebaseerd?

Van de Sype Momenteel zijn er drie risicocategorieën waarin landen van oorsprong terecht kunnen komen: laag, standaard- en hoog risico. De categorie 'laag risico' vertrekt vanuit het doel om de administratieve last te beperken zonder de essentie kapot te maken. Bedrijven uit die landen moeten enkel de eerste stap doen in de driestapsverificatie van geen ontbossing. De basisverplichtingen zoals geolocalisering blijven, maar verdere risicoanalyse is niet verplicht. De standaard- en hoogrisicocategorieën vereisen meer risicoanalyse. Bij hoog risico is met name de frequentie van controle ook nog eens hoger. De nationale overheden van de lidstaten hebben de verantwoordelijkheid om controles op de wetgeving te doen. Bij ons is dat de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, zoals al het geval was voor de EUTR.

BWG Er was recent veel controverse over deze indeling van landen. Waar gaat die controverse precies om?

Van de Sype In december vorig jaar weerklonken in het Europees Parlement oproepen voor het instellen van een vierde 'nulrisicocategorie' voor de Europese landen, vrijgesteld van de hele regelgeving. Hier zijn twee fundamentele problemen mee. Enerzijds maakt het de wet onwerkbaar, want alles wat binnenkomt is per definitie gedekt door de

zorgplicht, en dan krijg je menging van wel en niet gedekte producten. Je kan m.a.w. amper nog deftig controleren. Anderzijds – en daar schuilt net de ironie – is dit oneerlijk naar derde landen toe, die het wellicht zouden aanvechten bij de Wereldhandelsorganisatie, want het bewerkstelligt een ongelijk speelveld.

DE POLITIEK KRABBELT TERUG

BWG Controverse rond de classificatie van landen was een van de redenen waarom in 2024 beslist werd om het ingaan van de wet uit te stellen.

Van de Sype Er zijn inderdaad twee belangrijke aanvallen op de verordening gekomen: een vanuit derde landen die exporteren, en een vanuit landen binnen de Unie zelf. De eerste leidde ertoe dat op 2 oktober vorig jaar, op vraag van de derde landen, het ingaan van de wet met één jaar werd uitgesteld. Indonesië exporteert heel veel palmolie, Brazilië doet ook moeilijk, die landen hebben gewoon belangen. Ook was er veel gelobby vanuit bedrijven. Met als resultaat dus dat iedereen een jaar extra had om zich beter voor te bereiden. Destijds waren veel spelers nog niet klaar om de stap te maken. De ontbossing gaat ondertussen helaas wel door. De tweede aanval wil de wet ook inhoudelijk afzwakken, dat was die poging van binnenuit om de nulcategorie in te voeren. Gelukkig is die er niet doorgekomen. Dit jaar heeft de Commissie echter wel een aantal verduidelijkingen gemaakt die het naleven ervan gemakkelijker moeten maken, in het bijzonder voor kleinschalige bedrijven. Dit kadert in Von der Leyens 'omnibus', een grootschalig simplificatiepakket dat Europese regels voor bedrijven wil versoepelen. Daarnaast werd bekend gemaakt in welke risicocategorie de verschillende landen werden ingeschreven. Landen als Rusland, Myanmar en Noord-Korea hebben weliswaar een hoogrisicolabel gekregen, maar de meeste zijn in de defaultcategorie beland, ook degene waarvoor je hoog risico verwacht. En landen die je in de standaardcategorie verwacht, zitten in de laagrisicogroep. Daardoor kan gevoeld worden met witwassen en lekkage.

BWG Ook recent nog – en dat is eigenlijk de directe aanleiding voor dit interview – ving ik signalen op uit Brussel dat men opnieuw de wet wil afzwakken.

Van de Sype De laatste ontwikkelingen zijn zorgwekkend: de landbouwministers van verschillende lidstaten vragen opnieuw om een nulrisicotoekenning aan Europese landen, met het argument dat onze bedrijven het al te moeilijk hebben om deze nieuwe administratieve verplichtingen er ook nog eens bij te nemen. Zoals ik eerder al zei, zou dit de wet onwerkbaar maken. Als de nulrisicocategorie erdoor zou komen, wordt EUDR een schim van zichzelf.

BWG Wat is het standpunt van ons land en de Belgische politieke partijen hieromtrent?

Van de Sype Een belangrijke kanttekening om te maken is dat de lidstaten hier niet om hebben gevraagd als land. Het zijn de landbouwministers van een aantal lidstaten die met het voorstel zijn gekomen. België is tot voor kort altijd een voortrekker geweest, maar onze federale landbouwminister Crucke (Les Engagés)

heeft de recentste aanval toch gesteund. De landen met de grootste bosbouwsector zijn over het algemeen de dwarsliggers.

In België leeft de kwestie niet zo sterk dat onze partijen een sterke mening uitdragen. CD&V schreef bv. in zijn verkiezingsprogramma dat ontbossing moet gestopt worden. Bij de stemming in december hebben de CD&V-Europarlementariërs zich echter onthouden, want hun Europese moederpartij EPP wou wel graag aanpassen. Sommige veranderen ook van mening. Het hele dossier is bij ons niet zo beladen als de natuurherstelwet.

NAAR EEN TOEKOMST ZONDER ONTBOSSING

Van de Syde De omnibus die nu bezig is, wordt voorgesteld als een vereenvoudiging voor kleine bedrijven, maar is eigenlijk een uitholling. De voorstellen houden een echt grote vermindering in van het aantal bedrijven dat iets moeten doen. Er is sprake van meerdere omnibussen die eraan zitten te komen voor omgevingswetgeving. Hopelijk blijven de EUDR en de natuurherstelwet daarvan gespaard, want dan blijft er misschien enkel iets over dat geen impact heeft en dus voor niemand goed is. De bedrijven die al inspanningen hebben geleverd om de wet na te leven, mogen zich dan ook bekocht voelen. Want de EUDR leeft nu wel in de chocolade- en palmoliebusiness. De EUDR heeft echt een momentum in de sector teweeggebracht, met tal van startups die zich erop hebben gestort. Door het gegeven dat de wet er komt, zijn er al veel stappen in de goede richting gezet. Degenen die hun best hebben gedaan, die hebben geïnvesteerd, zouden dus worden benadeeld als de wet alsnog wordt afgezwakt.

BWG Wat zijn de volgende stappen die Europa moet nemen om ontbossing verder aan banden te leggen?

Van de Syde Tropisch bos is een belangrijk patrimonium voor de hele wereld. Het is cruciaal dat we andere landen, zeker de producerende landen, meetrokken in dit verhaal, d.m.v. diplomatie en door hen financieel te ondersteunen. Die ondersteuning moet niet alleen vanuit de Europese instellingen komen, maar ook vanuit bedrijven. Momenteel gaat zo'n 6 % van de prijs van een chocoladereep naar de cacao-boer. Dat aandeel kan wel verhoogd worden zonder dat de prijs van chocola de lucht in schiet. Het is een ketenverhaal, en dus is er samenwerking nodig van spelers langs de hele keten heen.

De controlecapaciteit moet worden uitgebreid, alsook de scope van de wetgeving. Het systeem moet eerst werken voor de producten die nu reeds zijn opgenomen, maar daarnaast zijn er nog tal van producten die niet in de top zeven staan, maar ook belangrijke veroorzakers van ontbossing zijn: suikerriet, katoen, maïs, goud enz. belangrijk zijn. Analooft is het belangrijk dat er ook naar andere ecosystemen wordt gekeken.

BWG Precies. Zo verplaatste het probleem van natuurvernietiging in het Amazonewoud zich na het sojamaratorium naar de cerrado.

Van de Syde Waar BOS+ voor pleit is om ook de financiële sector ook betrekken, want die blijft nu buiten schot. Je wil in de winkel niets kopen waar ontbossing voor nodig was, maar je wil ook niet dat je geld dat je op de bank zet dat naar ontbossing gaat, en daar zijn nu geen garanties over.

BWG De EUDR gaat vooral over 'geïmporteerde ontbossing'. Zijn er ook beleidsinitiatieven om onze Europese bossen zelf te versterken?

Van de Syde Specifiek voor Europa is voor BOS+ de natuurherstelwet momenteel een belangrijk instrument om ontbossing tegen te gaan. Die wet voorziet in het beschermen van gunstige oppervlaktes voor habitatwaardig bos. Vanuit die logica moeten we alles wat er nog rest zo veel mogelijk beschermen en weer vergroten, want er blijft bij ons al zo weinig over. De natuurherstelwet heeft veel potentieel als het herstelplan ambitieus genoeg is. De lidstaten zijn nu bezig met de implementatieplannen, waar BOS+ bij ons ook aan meewerkt. Heel veel zal afhangen van hoe ambitieus de gunstige referentieoppervlakten worden vastgesteld.

BWG Verwacht je dat ook andere landen in de wereld in navolging van deze Europese wet hun bosbeleid gaan aanpassen?

Van de Syde Voor cacao zijn we de grootste speler wereldwijd, dus als Europa de wetgeving verandert, dan zal de rest moeten volgen, ook in Amerika. Voor andere producten is dat anders, maar grote multinationals passen dikwijls hun hele systeem ineens aan als ze van Europa iets moeten, al blijft het natuurlijk de bedoeling dat andere handelsblokken volgen. Niettemin was de VS ook al aan het werken aan een gelijkaardige Forest Act, weliswaar vooral gefocust op illegale ontbossing en niet per se op eender welke ontbossing ten behoeve van landbouwgrond. China zou ook bezig zijn met iets.

Europa heeft in haar Green Deal beloofd dat ze andere landen wil meetrokken d.m.v. 'green diplomacy'. Met deze legislatuur liggen de prioriteiten wellicht echter anders, terwijl het echt nodig is dat andere landen volgen. Daarom is het zo jammer dat de Green Deal wordt onderuitgehaald.

BEAUCHARMOY

OP BUITENLANDS KAMP MET DE BEHEERWERKGROEP

Beaucharmoy is een dorpje in het oosten van Frankrijk, zowat halverwege tussen Nancy en Dijon. Het stelt niet veel meer voor dan één straat geflankeerd door oude boerderijen, huizen en een kerk. De dichtstbijzijnde stad van enige betekenis, Langres, ligt op meer dan dertig kilometer rijden. De enige geografische kapstok waar ik deze plek vooraf aan kan ophangen, is dat de bron van de Maas op zo'n twee kilometer ligt. Al zegt dat niet veel, want de Maas is hier, zeker in de zomer, nog maar een triestig stroompje.

Afgelegen, dat is het juiste woord om deze plek te beschrijven (althans naar Belgische normen). Het dorp ligt langs het beekje Ruisseau de Beaucharmoy. De flanken van de vallei rondom het dorp worden in beslag genomen door weilanden. Die worden op hun beurt omzoomd door uitgestrekte bossen die duizenden hectaren beslaan – naar onze normen absurd groot, maar geen uitzondering in deze uithoek van Frankrijk.

©Felix Van den Broucke

De landbouw is hier nog niet zo sterk geïntensiveerd als in grote delen van Vlaanderen. Weilanden zijn doorspekt met bosjes en afgescheiden door holle wegen of hagen, waarin geelgorzen zingen en grauwe klauwieren nestelen. Dassen graven soms midden in de percelen holen. Hier en daar liggen kleine wijngaardjes verspreid, waar groepen merels zich tegoed doen aan de druiven. Een rode wouw vliegt boven de vallei. De plaatselijke bevolking ergert zich aan de vele eikelmuisen en relmuizen, bij ons zeldzaam, maar hier bijna een plaag, die 's nachts hun huizen binnendringen. Op de graslanden fladderen koningspages, bruine en grote vuurvinders, staartblauwtjes, dwergdikkopjes, verschillende soorten parelmoervlinders, dambordjes, noem maar op. Gladde slangen schuilen onder terrassen, ringslangen vangen kikkers in een zwemvijver. Het is hier rustig en idyllisch, en de natuur lijkt ontzettend rijk. Toch ziet onze gastheer Bert de biodiversiteit hier jaar na jaar achteruitgaan.

DOOR Raf Vanisterbecq

Zoals in grote delen van Europa is plattelandsvlucht in deze streek een groot probleem. Vroeger woonden er 325 mensen in het dorp. Vooral de wijnbouw was een belangrijke economische bezigheid. Vandaag de dag zijn er nog 28 inwoners over. Terwijl in sommige regio's van ons continent de plattelandsvlucht nieuwe kansen biedt voor de natuur, met name voor grote zoogdieren, is het een regelrechte ramp voor vegetaties en soorten van het halfnatuurlijke landschap. In het oosten van Frankrijk lijkt het al helemaal niets goeds te brengen. Boeren die hun land op een traditionele, extensieve manier bewerkten, met veel ruimte voor wilde dieren, planten en fungi, stoppen. De staat herverdeelt de vrijgekomen grond onder steeds groter wordende landbouwbedrijven die honderden hectares beslaan. Op deze grote schaal is er geen tijd om de diverse landschappen in stand te houden. Bosjes en houtkanten worden gerooid, voor de natuur is er geen plek meer. De landbouw wordt hoe langer hoe intensiever.

©Shirley De Boer

Een grondbezitter in Beaucharmoy ziet deze evoluties met lede ogen aan. Hij wil niet dat hetzelfde gebeurt met zijn grond als hij stopt. Hij ontmoet twee jonge Belgen die regelmatig in de streek vertoeven. Ze vertellen hem enthousiast over de vegetatietypes die ze er als hobby bestuderen. Aan een van hen, Bert, schenkt hij zijn domein. De grond wordt voortaan als natuurgebied beheerd. Bert probeert via aankopen de site nog uit te breiden, om nog meer waardevolle stukken te herstellen en te beschermen. Soms slaagt hij erin die te verwerven, soms niet. Op

middellange termijn hoopt hij de percelen onder een vzw te krijgen, en in de voormalige boerderij groepen te ontvangen voor natuurbeheercursussen. Beaucharmoy wordt een pleisterplaats voor Belgische natuurliefhebbers. Zo komen wij er vijftien jaar nadat Bert het onder zijn hoede nam, ook terecht, voor een acht-daags zomerkamp met de Beheerwerkgroep.

Op de eerste werkdag nemen we een oud wijngaardje onder handen. De wijngaard was na vele jaren verwaarlozing overwoekerd geraakt, maar nadat Bert er amper een paar keer had gemaaid, begonnen tal van orchideeën te verschijnen, wel negen soorten in totaal. Vermoedelijk hadden die het ook wel naar hun zin in de tijd dat de wijngaard nog open werd gehouden. De planten zijn uitgebloeid wanneer wij er toekomen, maar met name de grote muggenorchis vallen nog goed op. We verwijderen de oude ijzerdraden en paaltjes die het maaien belemmeren. De dag erop maaien we het perceel en voeren we af. Zo hopen we dat de wijngaard nog warmer, droger en voedselartermer wordt, en dat de kalkgraslandvegetatie zich nog veel beter kan ontwikkelen.

©Felix Van den Broucke

Ondertussen beginnen we ook met maaien en afvoeren op het naastgelegen, veel grotere perceel. Hier vinden we een aantal leuke plantensoorten, zoals blauwe knoop, stijve wolfsmelk en rode ogentroost. Het ligt op een helling en wordt beneden begrensd door een beekje met jonge vuursalamanders. Twee paarden grazen er, maar die kunnen op zichzelf niet verhinderen dat de vegetatie verruigt. Met name op het steilste deel is er veel werk voor ons. Het maaien is zwaar, niet alleen door de hellinggraad, maar ook omdat de lichte bosmaaier moeite heeft met de vele sleedoorns en andere houtige opslag, bovendien aan elkaar gevlochten door bramen. Het werk geeft echter voldoening. Na een paar dagen zijn we met onze beperkte menskracht en slechts één bosmaaier de hele ruigte de baas.

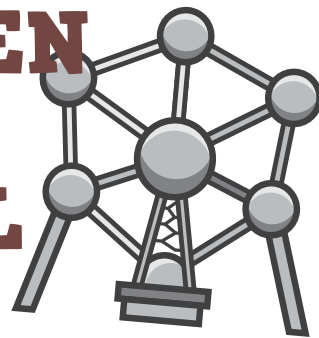
Op een open plek waar edelherten weleens komen rusten, maaien we ook, en we zetten een doornstruweel dat de open plek bedreigt helemaal terug. Op de laatste twee dagen gaan we ook een mantel te lijf, boven aan de paardenwei en vlak bij het wijngaardje. De wijnstokken die zich hier in de Spaanse aken en meidoorns vlechten, verraden dat dit vroeger wellicht ook een wijngaard is geweest. Aan een hoog tempo vellen we de bomen en struiken, zodat het zonlicht eindelijk weer tot op de bodem reikt. Hopelijk zal zich ook hier weer een waardevolle graslandvegetatie ontwikkelen. In de toekomst kunnen we het misschien zelfs verbinden met het wijngaardje door de strook die nu nog tussen beide ligt ook te ontbossen. Misschien is dat wel iets voor een volgend kamp. Bert is alvast tevreden over ons werk en JNM is in de toekomst nog meer dan welkom. En dat zien wij ook wel zitten, want het was een heerlijke vakantie in Franse sfeer, met een ideale mix tussen werk en ontspanning, en dat op een prachtige locatie met tal van coole planten en dieren als figuranten. Misschien kom jij dan ook wel mee?

©Shirley De Boer

BERICHTEN UIT BRUSSEL

DOOR Vic Verhaeghe

Het zijn woelige tijden voor ons natuur- en milieubeleid, dat steeds meer op Europees niveau wordt bepaald. Ingewikkelde materie, die lang niet altijd uitgebreid of begrijpbaar in onze media aan bod komt, en daarom laten Vic van de Milieuwerkgroep en/of Raf van de Beheerwerkgroep in elke Euglena hun licht schijnen over belangrijke recente ontwikkelingen. In deze eerste editie geeft Vic verslag van hoever de Unie staat in het behalen van haar klimaatdoelstellingen.

PLAN 2030

Een groot deel van het gekibbel in Brussel gaat op dit moment over de klimaatplannen. In het Fit for 55-pakket van de Green Deal zijn de doelen voor 2030 in steen gebeiteld. Hoewel het nog onzeker was of die steen krijt of marmer was, lijkt de Europese Unie nu goed op weg te zijn om 55% van haar uitstoot te reduceren tegenover 1990. Dat was het hoofddoel van Fit-to-55 en werd uitgesplitst in 15 deelplannetjes. Het Emission Trading System (ETS) is waarschijnlijk een van de meest omstreden pakketten en focust op zware industrie en energie. Met onder andere een systeem van handel in emissierechten probeert het de uitstoot van deze sector met 61% te beperken, maar begeeft het zich ook in een moreel grijze zone. De Effort Sharing Regulation (ESR) is een mechanisme dat elke lidstaat subdoelen oplegt om zijn emissies in sectoren zoals mobiliteit, landbouw, gebouwen, kleine industrie en afval. België is verplicht 47% minder uit te stoten tegen 2030. Verder is er de Land Use, Land Use-Change and Forestry Regulation (LULUCF) die koolstofsinks moet aanleggen.

Voetnoot: Koolstofsinks zijn gebieden die koolstof uit de atmosfeer opslaan in de bodem, denk aan moerassen, veengebieden, jonge bossen of graslanden.

Voor de shift naar hernieuwbare energie loopt goed met als vooruitzicht dat 41% van onze energie uit zonnepanelen, windmolens, biomassa en dergelijke zal komen. Terwijl die shift goed loopt, haperen we wel in de doelen om energie-efficiënter te worden. De Unie zal volgens haar voorspellingen maar 8,1% minder energie verbruiken terwijl 11,7% gepland was. "We komen van ver, maar zijn nog lang niet waar we moeten zijn" zegt Dan Jørgensen, Europees commissaris voor Energie. Zo liggen we ook niet op koers met onze doelen om voldoende koolstofsinks, zoals nieuwe bossen of gezonde venen, te creëren. Verder werden België, Estland en Polen op hun vingers getikt omdat ze hun klimaatplannen niet op tijd indienden. 😞

KLIMAATPLAN

Het uiteindelijke klimaatplan waar de Vlaamse overheid mee op de proppen kwam in juni, was vervolgens flink ondermaats. Dit klimaatplan kadert binnen de ESR, het deel van de Green Deal dat landen aparte subdoelen als het gaat over mobiliteit, landbouw,

gebouwen, kleine industrie en afval. Van de opgelegde 47% verminderde uitstoot maakte de Vlaamse overheid 40%. Een aantal goede maatregelen zoals een tax shift van fossiele energie naar elektriciteit en extra ondersteuning voor het renoveren van huizen werden nog onvoldoende becijferd en kunnen dus niet deftig beoordeeld worden. Aan de industriële veeteelt werd al helemaal niet geraakt. Ondanks dat veeteelt een van de meest belastende en vervuilende sectoren is, niet alleen op het vlak van broeikasgassen maar ook stikstofbemesting, antibiotica in de bodem, landgebruik of erosie, kijken de Vlaamse ministers weg. In de mobiliteitssector zijn er evenmin noemenswaardige overwinningen. Er komen meer investeringen in fietspaden. Maar zonder een slimme kilometerheffing die auto's belast op aantal gereden kilometers of een uitfaseringsbeleid voor fossiele wagens, komen we nergens. Experts van Bond Beter Leefmilieu maken er korte metten mee: dit klimaatplan is gebakken lucht. De Vlaamse overheid moet zich eindelijk eens inspannen om serieus genomen worden door Europa en door ons, jongeren.

EN WAT NA 2030

Terug naar Europa. Nu de deadlines van 2030 in zicht komen, blikst de Europese Commissie onder leiding van Ursula von der Leyen al wat verder. Om de brug tussen 2030 en 2050 te maken willen von der Leyen & co een tussendeadline leggen in 2040. Wopke Hoekstra, Commissaris voor Klimaatactie, en Teresa Ribera, Commissaris voor Rechtvaardige en Competitieve Transitie, probeerden eerst een ambitieus doel van 90% minder uitstoot tegen 2040 voor te stellen. Dit kon op onvoorwaardelijk gejuich rekenen in zes landen (Nederland, Spanje, Luxemburg, Denemarken, Finland en Slovenië), maar andere landen, waaronder Frankrijk, Oostenrijk en Duitsland, begonnen te neuten. Hierop stelden Ribera en Hoekstra een nieuw plan voor: het doel van 90%-uitstootbeperking bleef overeind, maar er werden flexibiliteiten ingebouwd. De beruchtste daarvan: het gebruik van 'carbon credits'. Hierbij kan een land, bijvoorbeeld Frankrijk, een zonnepark financieren in een ander land, pakweg Namibië. Volgens het creditsysteem komt de uitstootbeperking dan op de rekening van Frankrijk, terwijl de uitstoot in Frankrijk helemaal niet beperkt is. Dit systeem verdeelt de landen van het blok in twee kampen. Voorstanders zeggen dat het een effectief systeem is om de globale uitstoot in te perken. Tegenstanders zeggen dat Europa haar eigen uitstoot zou moeten beperken in de plaats van zich te verstoppen achter vage investeringen in derde landen.

De hele discussie bevindt zich in omstandigheden die volledig zijn veranderd sinds de lancering van de Green Deal aan het begin van von der Leyens eerste ambtstermijn in 2019. Meer landen zijn nu van mening dat het klimaatplan direct iets moet opbrengen voor de economie. Drie landen (Polen, Tsjechië en Italië) zijn zelfs resoluut tegen het doel van 90% uitstootbeperking. Ook in het Europees Parlement bevindt Ursula zich in woelig water. Groene partijen die het klimaatbeleid volop steunen, verloren veel zetels in het Europees parlement en nationale parlementen, daar waar extreemrechtse partijen zetels wonnen. Daarbovenop keert von der Leyens eigen partij, de Europese Volkspartij, zich nu ook meer tegen klimaatbeleid onder leiding van Manfred Weber, de fractievoorzitter. Dit komt doordat

Weber zijn kiespubliek, waaronder ook veel boeren, niet wil kwijtspelen aan extreemrechtse partijen.

Andere flexibiliteiten die werden voorgesteld waren dat het traject tussen 2030 en 2040 niet lineair hoefde te zijn. Dit betekent dat een land bijvoorbeeld van 2030 tot 2035 niet te veel klimaatregulering zou moeten doen om vervolgens de vijf jaar daarna een inhaalmanoeuvre te moeten maken. Dit zou zorgen voor meer netto-uitstoot en dus een sterkere klimaatopwarming.

Ook CO₂-absorptie door bossen of technologie meer te laten meetellen, was een idee dat op tafel lag. Dit zou echter niet veel zoden aan de dijk brengen doordat Europa amper geloofwaardige bossen over heeft en onze technologie nog niet ver genoeg gevorderd is om broeikasgassen op te slaan.

Het laatste voorstel voor 2040 bevatte begin juli drie grote 'achterpoortjes'. Ten eerste kan er weer flexibel gerekend worden met carbon credits via buitenlandse investeringen. Dit telt wel maar hoogstens voor 3% van de doelstelling. Ten tweede worden CO₂-verwijderingen door industrie – door bijvoorbeeld biochar of CO₂ op te slaan in geologische structuren – geïntegreerd in het carbon creditsysteem. Alleen is het erg bedenkelijk of zulke oplossingen efficiënt of rendabel zijn. Ten derde zijn de grenzen tussen CO₂-absorptie en uitstootbeperking flexibeler voor landen. Wanneer bijvoorbeeld een land niet genoeg kooldioxide kan absorberen omdat het geen moeite steekt in natuurherstel van moerassen of venen, dan kan het dat compenseren door meer uitstoot te beperken dan vooropgesteld.

DONKERE WOLKEN

Alles bij elkaar wordt klimaat niet in de hoek geveegd, dat is goed om te zien. Al staat het ook niet bovenaan op de agenda. Het doel van 55% minder uitstoot in Europa wordt volgens voorspellingen niet gehaald. In ons land blijven serieuze maatregelen al helemaal uit en vegen ministers hun voeten aan onze toekomst. Dat moet beter, het kan niet anders.

Donkere wolken pakken zich echter samen boven de klimaatambities. In een vergadering van het Europees Parlement werden de rapporteurs voor de lopende dossiers bepaald. Dit wordt via een heel complex veilingssysteem besloten. Een rapporteur legt een dossier voor aan het Europees Parlement, bepaalt de agenda en zoekt een meerderheid via compromissen om een dossier doorgestemd te krijgen. Elke fractie krijgt een aantal punten toebedeeld op basis van haar aantal zetels in het parlement. Vervolgens kunnen fracties bieden op dossiers. De hoogste bieder krijgt de rapporteur. Vooraf was in de achterkamers beklonken dat de Europese Volkspartij het 2040-dossier zou krijgen. Tijdens veiling boden de extreemrechtse Patriotten voor Europa echter hoger en hoger. Het kwaad geschiedde. De Patriotten hebben nu de rapporteur voor dit dossier in hun rangen. Hun bedoeling is het klimaatbeleid ontsporen, zo zeggen ze zelf.

Dit is een signaal voor ons, jongeren en activisten, om klaar te staan, onze stem te laten horen wanneer nodig. We moeten waakzaam blijven en onze ogen op Brussel houden. Daar helpen Raf en ik graag bij met onze Berichten uit Brussel.

HET STOPZETTEN VAN FOSSIELE SUBSIDIES: GEEN BRUG TE VER!

Vic staat op het terrasje boven de tuin van het Bondssecretariaat. Het is 22 juli, 10u. We staan met z'n allen opeengepakt in de tuin en kijken vol verwachting omhoog naar onze leider. De spanning is om te snijden. Velen van ons zijn bekaterd na een woelige nacht Gentse Feesten, anderen hebben al een lange reis achter de rug. Slechts enkelen kwamen vroeg genoeg om een koffiekeuk te bemachtigen. Ondanks alles staan we daar vastberaden. Wat op het punt staat te gebeuren, overstijgt ons allemaal.

DOOR Gil Schiettecatte

Hij spreekt. Zijn stem vloeit als een golf over de kleine menigte en elk ongemakje of twijfel smelt als sneeuw voor de zon. Strategische aanwijzingen en bemoedigende woorden volgen elkaar op. Terwijl hij spreekt groeit onze opwindning en wanneer de toespraak op z'n einde komt, barst de bedrijvigheid los. We vormen groepen van drie à vijf en verzamelen het materiaal. Er wordt trouw gezworen, gebeden, afscheid genomen van dierbaren. Een groepje staat voorovergebogen boven de kaart van Gent.

Het is tijd dat de eerste lading jonge activisten vertrekt. Op hun stalen ros verdwijnen ze de stad in. De tweede lading vertrekt ook. Plots is het muisstil op het Bondssec. Alea iacta est.

HET IDEE

Oké, bovenstaande beschrijving is misschien lichtjes overdreven (hoogstens lichtjes, vraag het maar na!). Om uit te leggen wat de actie nu juist was, neem ik jullie mee naar waar het voor mij begon. Op de Koers-AV-Fuif in Kortrijk word ik toegevoegd aan een grote WhatsApp-groep van mensen die een klimaatactie willen doen. De meeste leden zijn JNM'ers, maar iedereen die wil meedoen is welkom. Het plan is om tijdens de Gentse Feesten aan alle bruggen in de Gentse binnenstad spandoeken te hangen met slogans tegen subsidies voor fossiele brandstoffen. We kiezen ervoor te focussen op dit specifieke thema, en niet op klimaatverandering in het algemeen. Want dat fossiele brandstoffen nog steeds gesubsidieerd worden, gaat iedereen aan, ook

mensen die niet wakker liggen van klimaatverandering. Het is namelijk ook hun belastinggeld dat naar de ondergang van de planeet gaat. Daarnaast is het een duidelijk afgebakend gegeven, waar onze verkozenen direct zeggenschap over hebben. We kunnen ze dus rechtstreeks ter verantwoording roepen.

DE PROBLEMATIEK

De alom bekende en 100% reële JNM'er Sam geeft in het persbericht dat we naar verschillende media stuurden, meer uitleg over het waarom van de actie:

“Voor ons, jongeren, is het onbegrijpelijk hoe er anno 2025 nog steeds miljarden euro's gaan naar fossiele brandstoffen, terwijl we al lang weten dat ze de klimaatopwarming in de hand werken. De politiek verkoopt simpelweg onze toekomst. [...] Het zijn fossiele subsidies die ervoor zorgen dat elektriciteit nog steeds duurder is dan fossiele alternatieven, terwijl die eigenlijk goedkoper wordt opgewekt. Wij stellen het op prijs dat er eindelijk ambities staan in het Vlaamse klimaatplan omtrent het verschuiven van belastingen van elektriciteit naar fossiele brandstoffen. Die plannen moeten echter nog veel ambitieuzer zijn als we de klimaatopwarming willen tackelen. [...] Op klimaatopwarming gaf ons land telkens aan dat het de fossiele subsidies zou afbouwen. Ook Europese doelstellingen verplichten ons hiertoe, maar ondertussen zijn de fossiele subsidies alleen maar gestegen. Het is dus dringend tijd dat onze overheden de toekomst van ons, jongeren, serieus nemen en het tijdperk van fossiele subsidies achter ons laten.”

DE AANLOOP

Gedurende een half jaar worden elke week op het Bondssec. spandoeken geschilderd. Het zijn enorm gezellige momenten, waarbij de gedeelde bezorgdheden over de toekomst van onze planeet zorgen voor onderlinge verbondenheid. De banniers worden prachtig. Sommige beelden dystopische taferelen af, zoals een overstroomd Atomium of een in olie gedrenkte aalsholwer. Andere dragen slogans of geven de weerzinwekkende cijfers over hoeveel geld er naar fossiele brandstoffen gaat. Als dat de feestende Gentenaars niet aan het denken zet ...

Ondertussen wordt de WhatsAppgroep steeds groter. In de week voor D-day komen elke dag mensen samen om de laatste voorbereidingen te treffen. Ze naaien stenen in de banners zodat deze mooi naar beneden hangen, ze schrijven een persbericht en ze delen de bruggen op in clusters. Op de vooravond van de actie staan we er als volgt voor: 45 spandoeken, een WhatsAppgroep met meer dan 100 leden en een stuk of 50 mensen die de banners zullen ophangen. Afspraak morgen om 10u aan het Bondsec. We zijn er klaar voor.

DE ACTIE

Wat er die ochtend gebeurde, las je al in de introductie; we zijn in kleine groepjes op onze fiets Gent ingetrokken. Elk groepje heeft een paar banners mee die ze zullen ophangen aan de bruggen die hen zijn toegewezen. Mijn team neemt de bruggen aan weerszijden van het Baudelopark voor zijn rekening en twee fietsbruggen aan de Dokken. Alles gaat vlot, we krijgen zelfs applaus van een enkeling. Ondertussen stromen in de WhatsAppgroep de beelden binnen van de andere groepjes. We zien hoe de ene na de andere banner wordt afgerold. Maar ook het eerste politie-contact wordt gesignaleerd.

We beginnen aan de terugtocht en verheugen ons erop overall spandoeken te zien wapperen, maar dat draait op een grote teleurstelling uit. Op geen enkele brug valt iets te bespeuren. Enigszins beteuterd arriveren we op het Bondsec., maar we fleuren natuurlijk op wanneer we al onze maatjes zien en de verhalen

horen. We horen dat een groot aantal groepjes is onderschept door de politie. Sommigen mochten de banners terug meenemen, bij anderen werden ze afgepakt. Een paar ID's werden gecontroleerd. Verder laat de politie er geen gras over groeien en tegen 13u zijn de meeste banners al verwijderd. De spandoeken hebben niet lang van de Gentse Feesten kunnen genieten ... Het enige waarop we nog kunnen hopen is media-aandacht.

Ondanks het stomme gedrag van de ordediensten (laat die banners toch even hangen, joh!) zit de sfeer er goed in. We hebben nog altijd iets heel indrukwekkends voor elkaar gekregen! Een actie vanuit JNM met meer dan 100 jongeren, 45 meesterwerken van spandoeken ... We genieten samen van het middagmaal tot iemand uitroept: "We staan op HLN!" We troepen samen en nemen vol trots het artikel door. Even later weer goed nieuws: "Vic is gebeld door de VRT, hij wordt geïnterviewd voor de radio!" Na nog een poos verschijnt ook in de VRT NWS-app het bericht van ons protest.

Die overwinningen geven ons terug energie, en we willen de actie afsluiten met een knal. De twee banners die we moesten opdoeken gaan we die nacht, te midden van het feestgedruis, ophangen aan de Sint-Michielsbrug. Probeer die maar weg te halen zonder dat iemand ze gezien heeft! We spreken af om 20u in het Baudelopark, om dan samen naar de Sint-Michielsbrug te stappen voor de grote finale.

En zo geschiedt. Ik krijg de opdracht het gebeuren vanop een afstandje te filmen. Ik zie de eerste banner naar beneden rollen, dan de tweede, dan de bende JNM'ers die op de brug spontaan begint te dansen en mijn hartje loopt over van trots, liefde, vastberadenheid ... Vooral van vastberadenheid. Want ik weet dat, wat de impact van deze of toekomstige acties ook is, ze een stap in de goede richting zijn. En we amuseren ons rot al doende.

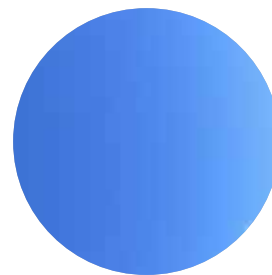
Foto's door Bo Vanhoorickx

EEN REIS NAAR FAST FASHION

Veel JNM'ers zijn zo nu en dan eens te spotten in de tweedehandswinkel, in een poging duurzamer om te gaan met kledij. Misschien is het jou dan ook wel eens opgevallen: jeansbroeken uit een tweedehandswinkel zijn vaak veel zwaarder, T-shirts voelen steviger, truien lijken niet meteen uit te rafelen ... Zo kun je nog even doorgaan. Snuister je dan in de gemiddelde populaire kledingwinkelketens, zal het niet lang duren tot je de losse naden vindt, stoffen die volledig synthetisch zijn enz. Wat is er eigenlijk gebeurd? Waarom gaat onze kleding plots niet meer mee? En dan spreken we niet enkel over goedkope merken, maar ook 'de duurdere' kledingstukken lijken steevast van een verminderde kwaliteit. Ik neem jullie mee in een reis naar fast fashion en de ultra-fast fashion.

Pas op, het is een dure reis, maar de echte prijs wordt niet door de consument betaald ...

DOOR Chiara Jacobs

WAAR ZIT HET PROBLEEM?

In de jaren 1990 besteedden Belgische huishoudens gemiddeld 5,3 % van hun budget aan kleding en schoenen. In 2022 is dit percentage gedaald naar 4,0 %, goed voor zo'n € 1 608,92 per gezin per jaar.

Hoewel de uitgaven aan kleding zijn afgenomen, is het aantal gekochte kledingstukken toegenomen. Volgens een studie van Nature Reviews Earth and Environment kopen consumenten 40 % meer kleding dan tien jaar geleden, terwijl de gemiddelde prijs per kledingstuk is gedaald. Probeer eens voor jezelf te bedenken hoeveel kledingstukken je dit jaar kocht, want gemiddeld kopen we ongeveer 46 (!) kledingstukken per jaar.

Hier klopt dus duidelijk iets niet: we geven minder uit, maar kopen meer.

EEN REIS IN DE TIJD

We startten ons verhaal, in de negentiende eeuw. Tussen 1800 en 1900 begonnen de eerste massaproducties van kleding, vaak voor soldaten. Katoenproductie gebeurde meestal in Amerika door tot slaaf gemaakte mensen, fabrieken in Europa waren ook verre van ethisch met barslechte omstandigheden voor arbeiders en kinderarbeid. Na de eeuwwisseling kwam er meer en meer massaproductie. De eerste H&M-winkel opende zelfs al in 1947. Tegen de jaren '70 begonnen kledingmerken hun productie overzee in te richten om zo de kosten te drukken.

Toch hadden kledingwinkels tot eind jaren '80 maar een paar collecties per jaar. Meestal ging dit om een zomer- of wintercollectie. Voor deze kledij begonnen merken tot wel negen maanden op voorhand te ontwerpen. Er werd veel over en weer gecommuniceerd met de producent, over o.a. het materiaal en de perfecte maten. De reden was simpel: er waren maar enkele collecties per jaar, dus het moest goed zijn. Winkels wilden namelijk niet achterblijven met een onverkochte collectie. Het was een soort gok maken op het beste ontwerp, dus merken zetten hun beste beentje voor. Kwaliteit was daarbij een belangrijk selling

point. Kledij was in verhouding veel duurder, dus men wilde wel dat het lang meeinging. En de nieuwste trend volgen? Ja, dat was enkel voor de rijke klasse.

Dan kwam daar 1989: in de New York Times verschijnt voor de allereerste keer het woord 'fast fashion'. De reden? De Spaanse modeketen ZARA slaagt erin om haar productieproces veel sneller te laten verlopen. Plots kon de keten vanaf de teken- tafel tot de kledingrekken op een korte periode van vijftien dagen rekenen. Daarvoor gebruikte ZARA slimme trucjes. Met hoogtechnologische fabrieken, die door automatisering lange shifts kunnen draaien, maakt het bedrijf 'greige goods'. Dit zijn onafgewerkte delen kleding die in verschillende kledingstukken gemaakt kunnen worden. Vervolgens sturen ze dit naar fabrieken die alles afwerken als er een nieuw ontwerp is. In plaats van 'een grote gok' te doen met de collecties, maakt ZARA maar kleine hoeveelheden. Winkels sturen dan feedback naar het hoofdkantoor: wat verkoopt, wat niet. En voilà, een nieuwe productie start voor de populaire items. Een startpunt voor de snelle fashion. Echter ZARA liet er nog wat louche zaakjes op na. Doordat de keten plots kon inspelen op trends, werden veel ontwerpen van grote designers gestolen. ZARA wordt de echte copycat van de catwalk.

SNELLE FASHION NEEMT EEN VERSNELLING

We komen aan in het begin van de eenentwintigste eeuw: ZARA staat niet meer alleen. Concurrenten beginnen uit de grond te schieten, H&M en Forever21 stappen mee in de snelle fashionrace. Trends worden plots beschikbaar voor het brede publiek. Bijna iedereen kan zich de nieuwste mode veroorloven. Korte trends aan lage prijzen en lage kwaliteit, wat kan daar nu fout gaan?

Toch mogen we niet alle credits geven aan de bazen van deze ketens. In 2005 is er een katalysator van fast fashion. In dat jaar verviel namelijk 'the multi fiber agreement' van World Trade Organisation (WTO). Deze afspraak beperkte het aantal kledingstukken dat geïmporteerd mocht worden uit andere landen. De

maatregel was ooit ingevoerd om lokale economieën te beschermen. Het hek was van de dam, ketens besteedden hun productie uit aan landen met lage lonen en minder regels rond milieu. Toch zien we in deze periode nog een duidelijk onderscheid tussen de kwaliteit van 'fast fashion' en veel kledingwinkels. Denk bijvoorbeeld aan iets duurder winkels zoals Hollister. Vandaag de dag kunnen we de meeste kledingketens bestempelen als 'fast fashion'. Hiervoor zijn twee grote redenen.

Ten eerste was er de financiële crisis van 2008. De middenklasse had veel minder geld om te besteden. Hoewel dit voor de meeste ketens slecht nieuws was, haalden ketens zoals H&M en ZARA net grote successen. Dus kwamen de 'gewone' fashionketens met een oplossing. Ze behielden hun originele prijs van het kledingstuk, maar rekenende erop dat het verkocht werd in de solden. Dus willen ze hun productiekosten zo laag mogelijk houden, om winst ook in de solden te garanderen: dé reden om kwaliteit te doen dalen. Besparingen worden gedaan op natuurlijke materialen zoals wol, die de ketens vervangen door synthetische alternatieven. Veel van onze kleding wordt gemaakt van polyester, maar polyester is een kunststof, en bij het wassen van zulke kledingstukken komen er microplastics vrij – kleine plasticdeeltjes die via het afvalwater in rivieren en oceanen terechtkomen. Deze microplastics vormen een ernstige bedreiging voor het milieu. Ze worden opgenomen door plankton en kleine zeedieren, waardoor ze uiteindelijk via de voedselketen ook op ons bord belanden. Bovendien breken microplastics nauwelijks af in de natuur, wat leidt tot een opstapeling van plasticvervuiling in ecosystemen wereldwijd.

Ook knopen en ritsen zijn van lagere kwaliteit, en het aantal beschikbare maten vermindert. Om dit tegemoet te komen, wordt er meer elastine verwerkt in stoffen zoals jeansbroeken, zodat ze door de rekbaarheid meer mensen zullen passen. Alleen, elastine is ook een stof die heel erg snel verslijt. Hierdoor gaan kledingstukken veel minder lang mee. Dat komt merken ook helemaal niet slecht uit: hoe sneller iets verslijt, hoe sneller jij iets nieuws moet kopen. Dit noemt men ook wel 'planned obsolescence' en zien we niet alleen bij kleding, maar eigenlijk bij alle gebruiksvoorwerpen.

Een tweede belangrijke boosdoener die in deze periode steeds nadrukkelijker opduikt, is het internet. In het bijzonder vormen fast fashion en sociale media een gevaarlijke tandem. Vooral op platforms zoals Instagram, TikTok en Pinterest spelen influencers een centrale rol in het in stand houden van snel wisselende modetrends. Zij verdienen vaak hun inkomsten

door voortdurend nieuwe stijlen te promoten, wat leidt tot zogenaamde 'microtrends', modetrends die soms slechts enkele weken tot maanden populair blijven. Sociale media creëren bovendien de indruk dat we voortdurend mee moeten zijn met de nieuwste mode, om erbij te horen of relevant te blijven. Deze constante druk om up-to-date te blijven, stimuleert de consumptie van goedkope, trendy kleding. Fastfashionketens spelen hier gretig op in door razendsnel nieuwe collecties te produceren die inspelen op deze vluchtige trends. Het resultaat is een vicieuze cirkel van overproductie, overconsumptie en verspilling.

VANDAAG: WELKOM BIJ INSTANT FASHION

We komen aan bij vandaag, je hebt er waarschijnlijk ongeveer zeven minuten over gedaan om tot hier in dit artikel te lezen. In die tijd zijn er ongeveer 1 330 000 kledingstukken geproduceerd. Welkom in het tijdperk van de ultra-fast fashion oftewel: de instant fashion.

Dat merken zoals SHEIN en Temu desastreus zijn, moet ik jullie hopelijk niet meer vertellen. Maar om je toch een idee te geven: per jaar ontwerpt H&M 25 000 nieuwe kledingstukken, ZARA 36 000 en SHEIN maar liefst 1,3 miljoen (!). Hierboven kon je lezen hoe ZARA zestien dagen nodig had van tekenaf tot kledingrek. SHEIN maakt daar nog een grote sprong in en doet er drie dagen over. De branding bestaat dan ook volledig uit microtrends aan een extreem lage prijs. Hoe ze dat doen? Anders dan eigen fabrieken te gebruiken, laat SHEIN kleding produceren door onafhankelijke fabrieken. Wie de laagste prijs kan garanderen, kan het kledingstuk produceren. Tegelijkertijd wordt er real-time bijgehouden welke producten veel verkopen, dit wordt dan rechtstreeks doorgegeven aan fabrieken om producties van bepaalde stukken te stoppen of op te drijven. SHEIN kan op een slimme manier ook belastingen vermijden. Het merk verzendt zijn pakketjes namelijk rechtstreeks, waardoor pakketjes vaak minder dan 150 euro waard zijn en er geen belasting op moet worden betaald. Het hele model van SHEIN is dan ook gebaseerd op uitbuiting en achterpoortjes vinden.

Hoewel SHEIN bekend staat voor extreem lage prijzen, betalen anderen net een extreem hoge prijs. De oneindige productie eist een zware tol van ons milieu en de werknemers. Er is geen tekening bij nodig om uit te leggen dat voor een T-shirt van € 1 niemand een eerlijk loon, noch degelijke werkomstandigheden kan hebben.

DE MAGISCHE PLEK 'WEG'

De lage kwaliteit van fastfashionkleding zorgt ervoor dat onze kledij veel minder lang meegaat. Een gemiddeld kledingstuk van merken zoals SHEIN overleeft amper vier wasbeurten – vier (!) keer dragen, en het is vaak al onbruikbaar. Dit leidt tot een enorme afvalberg. België staat zelfs op de eerste plaats in Europa als het gaat om het weggooien van kleding: jaarlijks belandt gemiddeld 15 kilogram per persoon aan textielafval in de vuilnisbak.

Maar als we spreken over 'weggooien', moeten we beseffen dat er niet zoiets bestaat als een magische plek die 'weg' heet. Kleding verdwijnt niet in het niets. Integendeel: het eindigt ergens, op plaatsen die ver buiten ons zicht liggen, maar wel degelijk bestaan.

Ten eerste wordt een deel van onze oude kleding 'gedoneerd'. Kledingmerken zoals H&M promoten dit zelfs actief: klanten krijgen een kortingsbon in ruil voor gebruikte kleding. Hoewel dit op het eerste gezicht nobel lijkt, is de realiteit schrijnend. Landen zoals Ghana worden overspoeld met deze gedoneerde kleding, maar door de steeds slechtere kwaliteit is een groot deel ervan onbruikbaar en belandt het rechtstreeks op stortplaatsen, in rivieren of zelfs op stranden. De beelden van stranden in Ghana, volledig bedolven onder kledij uit het Westen, zijn hallucinant. In Ghana wonen zo'n 30 miljoen mensen, maar er komen wekelijks naar schatting 15 miljoen stuks gebruikte kleding binnen, een onhoudbare stroom.

Ten tweede belandt een groot deel van de afgedankte kleding in de woestijn van Chili. In de Atacamawoestijn is een immense dumpplaats ontstaan waar duizenden tonnen textielafval liggen te vergaan. Deze stapels zijn zó groot, dat ze zelfs vanuit de ruimte zichtbaar zijn.

De wegwerpcultuur rond kleding creëert dus niet alleen een milieuprobleem, maar ook een ethisch vraagstuk: wie draait er uiteindelijk op voor onze overconsumptie?

HELP!!

De (fast)fashion industrie schaaft ons milieu op meer dan één manier. Zo verbruikt die enorm veel energie, goed voor maar liefst 10 % van de wereldwijde jaarlijkse CO₂-uitstoot. En de impact stopt niet bij de productie: ook tijdens het dragen en wassen van kleding komen schadelijke microdeeltjes in het milieu terecht. Gooien we onze kledij vervolgens weg, dan volgt nog eens een zware ecologische tol. Maar er is hoop! Het is duidelijk dat deze industrie dringend aan verandering toe is, maar aan de individu kun je op veel manieren ook je steentje bijdragen.

Hopelijk lig je tegen dit punt van het artikel nog niet moedeloos onder een stapel kleren – want wat we nu nodig hebben, is actie. Hier zijn alvast een aantal concrete tips waarmee je meteen aan de slag kunt:

1. KOOP MINDER

De simpelste, maar misschien wel krachtigste tip: koop minder. Gun jezelf altijd minstens een paar dagen bedenktijd voor je iets koopt. Grote kans dat je al veel meer in je kast hebt hangen dan je denkt. Heb je écht iets nodig voor een speciale gelegenheid? Vraag eens rond in je vriendenkring of leen iets, veel duurzamer én vaak origineler.

2. WEES KRITISCH OVER RECLAME

Reclame is ontworpen om een verlangen op te wekken, vaak door in te spelen op onze onzekerheden. Sta even stil bij advertenties: wat willen ze je precies laten voelen? Welke onzekerheid proberen ze aan te wakkeren? Wees ook kritisch naar (fashion) influencers toe: ze verdienen geld met jouw koopgedrag. Durf gerust te ontvolgen, zo kom je minder in de verleiding.

3. KOOP BEWUST

Als je dan écht, écht iets nodig hebt (en dan bedoel ik: écht), kies dan bewust. Ga voor kleding die past bij jouw stijl, niet zomaar bij een tijdelijke trend. Kies neutrale, goed combineerbare stukken en let op kwaliteit. Kies altijd eerst voor een tweedehands optie. Duurzamere merken zijn misschien iets duurder, maar gaan ook veel langer mee. Twijfel je over een merk? Op goodonyou.com kun je eenvoudig opzoeken hoe duurzaam het is.

4. DRAAG GOED ZORG VOOR JE KLEDING

Behandel je kleding met liefde. Was minder vaak, vaak is een vlekje makkelijk met de hand te verwijderen. Je kunt kleding ook even in de vriezer leggen om bacteriën te doden of buiten laten luchten. En als je wél moet wassen: doe het op lagere temperaturen en vermijd de droogkast.

5. ALLES IS TE REPAREREN (OOK JE FOUTEN)

Een gaatje, losse zoom of kapotte rits? Geen reden om iets weg te gooien. Vaak is herstellen veel makkelijker dan je denkt. Op YouTube vind je talloze tutorials. En zo niet: freestyle erop los, misschien ontdek je een verborgen talent!

OPINIE

DOOR Inti*

Het OCAD is bezorgd over de zogenaamde 'radicalisering' van de klimaatbeweging. Een geschenk uit de hemel voor zij die deze waarschuwing als legitimering gebruiken voor een harder optreden tegen wat zij 'extremisten' noemen. Dit rapport leidt ons alleen maar af van de echte dreiging voor onze maatschappij: de klimaatproblematiek.

WAT IS OCAD?

Het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) is een overheidsorgaan dat alle informatie over terrorisme, extremisme en radicalisering in België verwerkt. Zo is het ook het OCAD dat advies geeft over het nationale veiligheidsniveau in België dat vooral veel ter sprake kwam rond de aanslagen in de luchthaven van Zaventem en het metrostation van Maalbeek. Het gaat proactief te werk zodat extremisme en terrorisme zoveel mogelijk voorkomen kunnen worden.

In een vertrouwelijk rapport van het OCAD dat gelekt werd aan verschillende media, worden bezorgdheden geuit over het 'extremisme' en de 'radicalisering' van de klimaatbeweging. Er wordt geclaimd dat radicale stemmen de beweging zouden overnemen. En het OCAD maakt zich zorgen over bepaalde slogans die gebruikt worden. Dit is geen verrassing en zat er vroeg of laat aan te komen. Politici zijn bang voor de impact van bewegingen als Code Rood op de publieke opinie. Deze bewegingen stellen de huidige en problematische status quo in vraag. Een status quo die het kapitalistische systeem verdedigt en in stand houdt. Het is dit kapitalistische systeem dat aan de basis ligt van de ; het gaat over het verlies aan biodiversiteit en de sociale problematieken die met klimaat gepaard gaan.

ANTI-KAPITALISME WORDT ALS GEVAARLIJK GEZIEN

Kritiek op het huidige kapitalistische systeem wordt als gevaarlijk ervaren. Code Rood stelt het geweld en de problemen van het systeem aan de kaak en wordt als een grotere dreiging gezien dan het systeem zelf. Dit lijkt mij de wereld op zijn kop. In verschillende artikels van o.a. HLN en VRT staat dat de gebruikte slogans over politiek gaan en niet over het klimaat:

"OCAD heeft een inventaris gemaakt van alle slogans die op de muren bij Cargill zijn achtergelaten en stelt vast dat die in veel gevallen niet meer verwijzen naar het klimaat. Het gaat om politieke slogans als 'Weg met de staat' of 'Dood aan het kapitalisme'. Leuzen die je in 2019 niet hoorde toen duizenden tieners en hun bezorgde (groot)ouders door de straten van Brussel wandelden tijdens de eerste klimaatmarsen."

Antikapitalistische slogans zijn er altijd al geweest. Denk aan: "Aha, anti, anticapitaliste! Aha, anti..." Deze slogans werden ook al gebruikt op de klimaatmarsen in 2019 waar ik toen als ini aan deelnam. Het was voor de media en de politiek wel makkelijker te focussen op de toen nog knuffelbare tieners en bezorgde grootouders dan op degenen die het systeem als oorzaak van de crisis in vraag stelden. Nu bewegingen zoals Code Rood niet meer te negeren zijn, gaat de staat over van tolerantie naar repressie en criminalisering.

Mij lijkt het dat je klimaat en politiek niet los van elkaar kan bekijken. Elke slogan bedoeld om onze leefwereld te redden, is hoe dan ook politiek. Het kapitalistische systeem houdt de huidige klimaatcrisis in stand, meer nog: het is dit systeem dat de klimaatcrisis heeft doen ontstaan.

Maar ondertussen? Ondertussen blijven de echte gevaren buiten beeld.

Fossiele industriebedrijven zoals TotalEnergies, Shell, BP en Engie maken monsterwinsten terwijl ze het leven op aarde vernietigen. Met de steun van overheden extraheren ze grondstoffen uit het Globale Zuiden met alle desastreuze gevolgen van dien. Agro-giganten zoals Cargill, Yara en Bayer maken enorme winsten op kap van zowel boer als consument.

Zoals Anuna De Wever het al zei: "Wij zijn niet het verhaal. De organisaties en vzw's (waaronder JNM) die de politieke boodschappen van Code Rood steunen zijn niet het verhaal. De bedrijven en overheden die met geweld onze levens en leefmilieu schaden zijn het échte verhaal. Laat je niet afleiden!"

SOLIDARITEIT ALS MIDDEL TEGEN VERDEELDHEID

Code Rood is verre van het enige doelwit. De Palestijnse bevrijdingsbeweging wordt al langer als 'extremistisch' bestempeld, net zoals de Civil Rights Movement, de suffragettes en de anti-war movement dat ooit waren. We vervallen steeds meer in een samenleving waar stemmen die afwijken van de norm met geweld worden onderdrukt. In het Verenigd Koninkrijk werd Palestine Action al bestempeld als terroristische organisatie en riskeert iedereen die ook maar een T-shirt met hun logo draagt tot 14 000 euro boete en 14 jaar gevangenisstraf. In Nederland mag Samidoun (Palestinian Prisoner Solidarity Network, n.v.d.r.) niet spreken. In Egypte worden manifestanten van de Global March gedeporteerd en ook hier in België wordt protest onderdrukt met geweld.

Dit rapport is bedoeld om de klimaatbeweging uit elkaar te spelen. Om mensen die strijden voor rechtvaardigheid te verdelen in 'goed' en 'slecht'. Laat je niet afleiden en blijf solidair met alle bewegingen die vechten voor rechtvaardigheid en daardoor doelwit zijn van repressie, ook al ga je niet per se akkoord met de methodes die worden gebruikt.

Wij zijn allemaal Palestine Action, Code Rood, Stop Arming Israel, Soulèvements de la Terre, Samidoun, Gauche anticapitaliste.

* schuilnaam

NATIONAAL IN HET KORT

DOOR Nel Top

In deze vaste rubriek van de Euglena lees je meer over wat er leeft in JNM. Deze keer gaat het over het congres, vrije postjes in het HB en het HB-weekend!

TERUGBLIK OP HET ZOMERCONGRES

Tja, wat kunnen we zeggen? Het was weer een KRAnkzinnige congreseditie, compleet met KRAaiennest! Er werd gechilld, geleerd en natuurlijk: ge-AV'd! Op die AV's stemden we eerst en vooral over een aantal spraakmakende moties. We legden een procedure vast voor toekomstige referenda, we kuisten de statuten op en gaven de schorsingsprocedure een nodige update. We legden het moment van de startdagen vast op het weekend voor het universitaire academiejaar en verlegden de deadline om moties in te dienen naar twintig dagen oor de AV waarop ze behandeld wordt. Op een meer luchtige noot kwamen er weer wat afkortingen bij voor ploegvoorzitters*, en op een meer, euh, zwoele noot mochten we onze eerste getrouwde koppel neerschrijven in het IR**. Kobe en Meret, here's to you! Tot slot werden de resultaten van het referendum rond veganisme bekendgemaakt, waardoor opnieuw een interessante discussie losbarstte. De AV bekrachtigde dat afdelingen niet veganistisch hoeven te koken; op activiteiten die zich op externen richten wordt er wel verwacht dat de helft van het aanbod veganistisch is. Verder communiceren we ook expliciet naar onze leden en ouders over het veganisme

*= voorzitter Inclusieploeg: VIP
voorzitter Natuurstudiewerkgroep:
opperspotter

voorzitter Praktische ploeg: peper
voorzitter Milieuwerkgroep: Milv

**= Intern Reglement, 'de wet van JNM'

Daarnaast moeten we traditiegetrouw zowel het verleden als de toekomst van het HoofdBestuur bespreken op de HB-AV. Daarover valt eigenlijk weinig meer te zeggen dan: er werden wat mensen ter verantwoording geroepen; zij die niet op het congres aanwezig waren zullen zich op Nazofé alsnog kunnen verdedigen. Bij de verkiezing van het nieuwe Hoofdbestuur werd iedereen vlotjes voorgestemd. Voor de rest was het een heel fijn jaar en was een bedankje wel op z'n plaats voor al die vrijwilligers die zich smijten voor JNM!

Wil je meer lezen? Surf naar JNM.be/ beleid en klik door naar de verslagen van de Algemene Vergaderingen!

HET HOOFDBESTUUR ZOEKT JOU!

Wil je graag iets betekenen voor de nationale werking van JNM? Maar was je niet op het congres, of was je toen nog niet zeker? Wij zoeken jou!

Meer specifiek zijn we nog op zoek naar...

... een **jolotaris**, oftewel een secretaris voor de Jeugd ploeg. Wil je graag bijleren over de Jeugd ploeg en de rechterhand zijn van een

voorzitter met veel goesting? Stuur dan vrijblijvend iets naar jolotanker Zjef! (jp@jnm.be)

... een **lay-outer** voor Euglena. Ken jij je weg in het vormgeving-land? Dan is dit de ideale functie voor jou! We zoeken iemand voor het hele jaar, maar als je er maar eentje wil of kan doen, helpt ons dat al enorm vooruit! Met interesse of vragen kan je terecht bij communicatieverantwoordelijke Drees via cp@jnm.be.

... een **redacteur** voor MagazINI. Word jij helemaal wild van dt-fouten? Heb je gekke ideeën voor een nieuwe rubriek? Dan is deze functie helemaal iets voor jou! Vragen of interesse? Drees wacht op jou via cp@jnm.be!

... een **materiaalteam**. Word jij boos van slecht materiaal op kamp? Ben jij een fixer? Of heb je goesting om die brakke tenten eens een upgrade te geven? Altijd welkom in de Praktische ploeg! Peper Carlo is je man, via pp@jnm.be.

... een **opperpiep**, oftewel iemand die mee wil nadenken over de toekomst van Trollefeest, of de regionale/ nationale piepdag. Vind jij piepers de leukste categorie JNM'ers en wil je jouw enthousiasme doorgeven? Dan zit je in deze functie op je plek! Laat iets weten aan Zjef (jp@jnm.be) als je geïnteresseerd bent!

... een **knokker**, maar niet om te gaan vechten. Kijk jij uit naar een nieuwe JNM Metal Meeting? Of heb je liever nog eens een dubke? Of wil je met de gewone leden een nachtspel doen in jouw stad? Geen idee is te gek, ga het zeker eens pitchen bij Zjef (jp@jnm.be)!

Zeggen deze functies je niet zoveel, maar wil je wel graag aansluiten bij een ploeg? Stuur een berichtje naar de ploegvoorzitter, dan neemt die je met plezier mee op sleeptouw.

HB-WEEKEND, WASDA?

Een relict uit het (niet zó heel verre) verleden wordt opnieuw tot leven geroepen! Het HB-weekend ging traditioneel door in het weekend van Nazofé, maar viel de afgelopen twee jaar in het water. Da's natuurlijk jammer, want het is hét moment om je mede-HB'er beter te leren kennen en het ideale excuus om een weekendje weg te zijn.

Wat staat jullie te wachten? Op vrijdagavond zorgen we voor wat lichte teambuilding om elkaar beter te leren kennen en kruipen we met een tevreden gevoel in onze slaapzak. Zaterdagochtend is er – na het ontbijt, njammie! – ruimte voor sessies of meer spel, en na een lekker middagmaal gaan we op weg om aan te sluiten bij de namiddagactiviteit van Nazofee. Geen zorgen dus, je mist geen minuut van Nazofee zelf!

HB-VOORSTELLING

NWG

Voorzitter: Mauro Impens

Secretaris: Roman Spildooren 28

Redacteur: Ides Temmerman 65

Ploegleden:

- Tijl Prinzie 27
- Tinus Reygaert
- Ilias Bijmens
- Simon Vandepitte
- Lena Deboom
- Alexander Jacobs
- Simon Biermans
- Bram Impens 52
- Yewo Verbeken 66
- Mira De Wever
- Rune Matthijssens
- Jerko Gyssels 47
- Flo Meskens 25
- Aylinn Creyf 53
- Floor De Bock 38
- Florian Acke 70
- Andreas Vanneste 6
- Sander Engels 43
- Ian Currie 42
- Thor Thiry 11
- Karel De Witte
- Joran Tanghe 26
- Louis Verroens 45
- Florus Van Camp 10
- Lars Vandendriessche 15

BWG

Voorzitter: Raf Vanisterbecq 2

Secretaris: Marie Clays 1

Redacteur: Luka Depoortere 33

Ploegleden:

- Johannes Vlekken
- Korneel Vrij
- Tuur Dejonckheere 3
- Twan Sanders
- Jelle Van der Eycken (Jefke Van den Eikel) 37
- Maya Depoortere 36
- Felix Van den Broucke
- Gilian Geerts 41
- Robin Van Daele 48
- Juul Vanlerberghe 7
- Bent Callewier 67
- Helder Brouchart
- Casper De Schuyteneer
- Lars Vandendriessche 15
- Otto Verhaeghe
- Tijl Philtjens 14
- Nikita Waerenbergh
- Shirley De Boer

MWG

Voorzitter: Vic Verhaeghe 29

Secretaris: Louis Lema 64

Redacteur: Muryl Maes 17

Ploegleden:

- Elewout Acke 16
- Marjolein Acke 58
- Gil Schietecatte 34
- Stan Callewier 60
- Camille Supply 30
- Loes Pelgrims 24
- Babette Aerts
- Maya Decroos
- Kajsja Bil 25
- Bent Callewier 67
- Mira De Wever
- Arune Moeskops
- Louise Zeegers
- Mona Van Eetvelt
- Sterre Rademaker
- Drees Vandenberghe 12
- Tijs Van de Velde 20
- Rani Desloovere 62
- Oona Mohammad 63
- Martha De Decker

IP

Voorzitter: Chiara Jacobs 61

Secretaris: Laïs Debaue**

Ploegleden:

- Stan Callewier 60
- Meret Vandamme 56
- Francine Verstappen 19
- Kate Bekaert 49
- Cloud Paeshuyse
- Tijl Philtjens 14
- Jitse Saenen 44
- Lune Vandamme 39
- Muryl Maes 17
- Sibald Hulselmans
- Kajsja Bil 25
- Simon Vandenbosch 46
- Hannelore Bal
- Elisabeth Jacobs 22
- Rani Desloovere 62
- Rennée Firens

WIP

Voorzitter: Marit Liekens 49

Verantwoordelijke

promo en producten:

- Raf Vanisterbecq 2

Verantwoordelijke

externe communicatie:

Verantwoordelijke fysieke winkel:

Ploegleden:

- Cédric Cool

JP

Voorzitter: Zjef Van Eetvelde 8

Jolotar:

Opperpiep:

Opperini: Seppe Goiris 18

Knokker:

Insect:

- Raf Vanisterbercq 2
- Marit Liekens 5

Kampenteam:

- Ninke Fant 32
- Riene Brangers
- Febe Sioen 40

Ploegleden:

- Muryl Maes 17
- Rik Dams
- Luka Binon
- Siebe De Wael

VP

Voorzitter: Jorik Maes

Secretaris:

Ping:

VomVer: Loes Breekelmans 4

Ploegleden:

- Kate Bekaert 49
- Marie Decreton
- Riene Brangers
- Stan Dewulf 50
- Mauro Impens
- Bent Callewier 67
- Dorien Goossens
- Drees Vandenberghe 12
- Goele Appermont
- Johannes Fraeyman
- Eva Samson
- Hannelore Siddiki
- Wannes Van Daele
- Anna Vrij
- Rohan Meerhaeghe
- Shirley De Boer
- Igna Cappan 30

CP

Communicatieverantwoordelijke:

- Drees Vandenberghe 12

Secretaris: Cédric Cool

Redacteur Kikkertje:

- Anna Cluckers 13

Layouter Kikkertje:

- Yewo Verbeken 66
- Wout Van Impe 31

Redacteur Magazini:

- Anna Cluckers 13

Layouter Magazini:

- Chiara Jacobs 61

Redacteur Euglena:

- Elewout Acke 16
- Raf Vanisterbecq 2

Layouter Euglena:

NFWG-verantwoordelijke:

Sociale media:

- Wout Van Impe 31
- Oona Mohammad 63

Archivaris:

- Juno De Herdt
- Gil Schietecatte 34

Webdeveloper:

- Thijs Liekens 21
- Wout van Impe 31
- Lukas Staes

NFWG:

Freelancer:

- Kate Bekaert 49

AOP

OpperRAC'er: Bram Impens 52

Secretaris: Mori Wuytens 57

RAC'er Lyscaldia:

- Marie De La Marche**
- Stef Mathys**

RAC'er Zuidoost-Vlaanderen:

- Janne Verkest** 68

RAC'er Onderbroexxel:

- Twan Sanders

RAC'er Centraal-België:

- Felix van den Broucke

RAC'er Binnestebuiten Kempen:

- Arne Bogaerts 23

RAC'er Limburg:

RAC'er West-Vlaanderen:

- Noor Bouckaert

RAC'er Benedenschelde:

- Ronald Leyman

RAC'er Wanthelland:

- Emma Currie 59

RAC'er Kempen:

Ploegleden:

- Luka Binon
- Siebe De Wael
- Annabel De Bie

PP

Voorzitter: Carlo De Proft 21

Matrassenteam:

Maandagavond-verantwoordelijke:

- Twan Sanders**

Huismeester: Iona Vanheuverbeke

Sysop:

- Alex Driessen**
- Thijs Liekens

TEVA:

- Thijs Liekens
- Wannes Van Daele

NjamNjam:

- Senne Devarrewaere 35

Congres Verantwoordelijke:

Practical bitches (ploegleden):

- Marie Clays 1
- Clara Schurmans
- Loes Pelgrims 24

LOSSE FUNCTIES

API:

- Meret Vandamme 56
- Sien Lens

Drugs- & Alcoholverantwoordelijke:

- Muryel Maes 17

Inhoudelijk voorzitter:

- Marjolein Acke** 58

Verwarde oude sok:

- ??? 69

BONDSTOP

Bovocom: Nel Top 51

Bovobrug: Kobe Baeté 55

Bondsping: Michiel Soenen 54

PERSONEEL

Limburgondersteuner:

- Eli Bijmens

Afdelingsondersteuner:

- Fleur Van Bocxlaer

Zakelijk coördinator:

- Indigo De Coninck

Inhoudelijk coördinator:

- Iris Van Cleuvenbergen

Financieel & administratief medewerker:

- Laurence Vancauwenberghe

Winkelmedewerker:

- Lennart Lens

Vormingsmedewerker & ondersteuner jeugd & kampen:

- Lisa Decock

Api & inclusiemedewerker:

- Louise Deschryver

Communicatiemedewerker:

- Silke Eloot

VEGANISMEREFERENDUM

Over veganisme binnen JNM wordt nu al iets meer dan een jaar stevig gediscussieerd. Dit samenvattende artikeltje is voor zij die onder een steen leefden, of gewoon nog eens een recapitulatie kunnen gebruiken om terug mee te zijn met het hele verhaal, want, toegegeven, er is heel wat gebeurd. En dat begon allemaal ...

... lang, lang geleden, oftewel op het congres van vorig jaar (2024), werd er voor het eerst een woord gefluisterd, dat bij vele JNM'ers nog een jaar lang in hun hoofd zou weergalmen: veganisme. Het gefluister ging van mond naar oor en eindigde uiteindelijk op een gehandtekend papier bij de bovo's: een motie werd in het leven geroepen. Daarna ging alles razendsnel. De discussie werd nu ook luidop gevoerd, maar veel tijd was er niet, want daar was de motie-AV al!

Na alsnog een stevige discussie werd er gestemd dat onze nationale werking veganistisch zou koken. De afdelingen zouden een jaar later volgen, in september 2025. Dierlijke producten van bij een lokale bioboer mochten wel nog geconsumeerd worden, net als eten dat anders slecht zou worden.

Om deze omschakeling in goede banen te leiden, werd de veganismecommissie opgericht. Die werkte dit werkjaar aan manieren om het veganisme laagdrempelig te introduceren. Zo was er de Salatlas, een speciale editie van de Euglena vol recepten, en ging de werkgroep op vraag van verschillende afdelingen bij hen langs voor een kookatelier op maat.

Door het jaar heen werd duidelijk dat een groep JNM'ers zich niet gehoord voelde. Zij wilden graag alle JNM'ers bevragen en startten daarom een referendum op. Dat referendum was niet bindend; dat betekent dat de AV de resultaten nog steeds moest bekrachtigen.

In het referendum werden drie dingen bevestigd.* Allereerst werd er gestemd dat afdelingen zelf mogen kiezen of zij veganistisch koken of niet. Daarnaast kozen de stemmers ervoor dat JNM-activiteiten, die op externen gericht zijn, een aanbod moeten voorzien dat op z'n minst voor de helft veganistisch is.

DOOR Nel Top

Tot slot communiceren we expliciet naar ouders over het veganisme, bijvoorbeeld door per kamp of activiteit aan te geven of het eten veganistisch of vegetarisch zal zijn.

* Voor de exacte resultaten kan je het nieuwsbericht op de website eens doornemen.

SUMMIERE TIJDLIJN VOOR DE HAASTIGE LEZERS:

- Zomercongres '24: JNM kookt vanaf nu veganistisch
- Najaar '24: de veganismecommissie start op en smeedt plannen.
- Begin '25: een groep JNM'ers denkt na over een referendum
- April '25: het referendum bereikt Nationaal en het proces start op
- Juli '25: JNM'ers kunnen een maand lang stemmen over het veganisme
- Zomercongres '25: de resultaten van het veganisme worden voorgesteld en bekrachtigd door de AV.**

** Het verslag van die AV vind je via [JNM.be/beleid](https://jnm.be/beleid).

PERSONEEL IN DE KIJKER

KORT PROFIEL

Wie?

- Lisa Decock

Welke functie?

- Ondersteuner Jeugd ploeg (JP) en Vormingsploeg (VP)

Hoe bereik je mij?

- lisa@jnm.be

Favoriete JNM-pijler?

- Milieu! Want ik vind duurzaamheid en zorgen voor onze planeet zo zooooo belangrijk.

Favoriete dansmove?

- Je vindt me vaak op de dansvloer met de wijsvingers in de lucht op een ritme dat helemaal niet past bij de muziek.

Favoriete app?

- Instagram? Ik probeer eigenlijk om niet te afhankelijk te zijn van mijn smartphone.

Lievelingseten?

- Frietjes met appelmoes en vegan vol au vent!

Favoriete JNM-herinnering?

- Het zomercongres uiteraard! Meteen mijn doop binnen JNM, een zeer fijne ontmoeting met verschillende vrijwilligers.

WAT DOET LISA BIJ JNM?

Ondersteuner Jeugd ploeg

Ik werk samen met een enthousiaste groep vrijwilligers die begeleiders ondersteunt bij de organisatie van activiteiten voor piepers en ini's. Een onderdeel van deze Jeugd ploeg is het kampenteam, dat verantwoordelijk is voor de coördinatie van de nationale zomerkampen. Ik bied hun ondersteuning bij hun taken, zorg voor een vlotte administratie, volg inschrijvingen op, denk mee na over promotiecampagnes en bied inhoudelijke ondersteuning aan de activiteitenverantwoordelijken.

Ondersteuner Vormingsploeg

Ik ondersteun vrijwilligers die instaan voor de organisatie en begeleiding van cursussen tot (hoofd)animator en instructeur. Dit doe ik zowel voor, tijdens als na de cursus. Tijdens de cursussen ben ik ook zelf enkele dagen aanwezig ter ondersteuning. Daarnaast bied ik logistieke en inhoudelijke hulp aan vrijwilligers die vormingen op maat aanbieden. Ik volg het volledige vormingsaanbod nauw op, zodat ik snel en gericht kan inspelen op de vormingsnoden binnen de organisatie en tijdens activiteiten.

Boodschap van algemeen nut aan alle JNM'ers,

Zijn jullie klaar voor een uitdaging dit jaar? Want ja, je kent het probleem wel. Jij weet heel goed dat je in de allercoolste afdeling zit, maar niemand gelooft jou. Awel, daar komt eindelijk verandering in. Het is dit jaar namelijk tijd voor...

DE EPISCHE STRIJD DER VLAAMSCHE EN BRUSSELSCH E AFDELINGEN

Op het congres volgende zomer kan je met jouw afdeling in de prijzen vallen en de officiële titel krijgen van 'beste afdeling' in 8 verschillende categorieën.

Welke categorieën? Wacht wacht! Nog even geduld... Eerst moet ik je uitleggen waarom we deze wedstrijd organiseren. Laten we beginnen met corona, weet je nog? Sindsdien is JNM veel leden aan het verliezen. En ja, wij zijn sowieso al niet zo'n grote organisatie, dus dat is niet heel handig... JNM draait immers op vrijwilligers die bergen werk verzetten. Ook hebben we de overheid beloofd dat we een beetje willen groeien en zij geven ons daar dan centjes voor.

Oh en de allerbelangrijkste reden is natuurlijk dat we geloven dat er heel veel kinderen zijn die goed bij JNM passen, maar ons jammer genoeg nooit leren kennen. We willen hen toch ook de kans geven om onze prachtige natuur te ontdekken en enthousiast te worden om onze planeet te blijven beschermen? Zeker nu!

Daarom zetten we dit jaar extra in op promo en dat vertaalt zich (onder andere) in deze wedstrijd! Ben jij klaar om dit jaar met jouw afdeling de beste promo te voeren? Trommel alvast je afdelingsgenoten op want hier zijn de categorieën waarin jullie kunnen triomferen:

- 1. Grootste absolute groei**
 - Hoeveel extra leden hebben jullie eind dit jaar?
- 2. Grootste relatieve groei**
 - Hoeveel is jullie ledenaantal procentueel gegroeid?
- 3. Zotste promostunt**
 - Organiseer een zo origineel mogelijke promoactie
- 4. Beste vriend van de pers**
 - Kom zo veel/groot/goed mogelijk in het nieuws
- 5. Beste netwerker**
 - Werk zo goed mogelijk samen met andere organisaties voor jouw promoacties
- 6. Meest artistieke promo**
 - Maak de mooiste/meest kunstzinnige poster of flyer
- 7. Beste influencers**
 - Voer als de beste promo op jullie socials
- 8. Beste promoverantwoordelijke**
 - Welke afdeling heeft een promo-verantwoordelijke die echt eens in de bloemetjes moet gezet worden?

Heb je nog vragen? Begrijpelijk! Dit is nog maar een eerste aankondiging, zodat je alvast van start kan gaan met jouw afdeling. In de volgende Euglena en via een heleboel andere kanalen zal je nog vaak van ons horen met veel meer info en tips. Heb je toch al vragen of kan jouw afdeling wel wat steun gebruiken? Stuur dan zeker een mailtje naar afdelingen@jnm.be, wij staan klaar om jullie te helpen!

CONKRASH-KIEKJES

Wil je nog meer foto's zien of heb je zelf nog foto's? Scan de QR-code en bekijk ze op de website!!!

<https://jnm.be/nl/fotos/congres-2025-conkrash>

REGELMAAT WERKT:

HOE EEN STEVIGE PLANNING HET KLOPPEND HART VAN JE AFDELING KAN ZIJN

Hoe definieer je best een afdeling? Een groep die bruist van enthousiasme, avontuur en de goesting om samen de natuur te verkennen. Toch zit achter die levendige werking ook een georganiseerde structuur. De regelmaat waarmee een afdeling activiteiten organiseert, is daar een belangrijk deel van. Het klinkt misschien niet spectaculair, maar een vaste frequentie in je werking blijkt een van de krachtigste elementen te zijn om een afdeling levendig, herkenbaar en aantrekkelijk te houden – voor leden, ouders én leiding.

We vroegen daarom aan de afdelingen hoe zij omgaan met regelmaat in hun activiteiten aanbod. De antwoorden waren verrassend rijk en gevarieerd, maar hadden één rode draad: de meeste afdelingen zetten bewust in op ritme. En dat werpt duidelijk zijn vruchten af.

Bijna alle afdelingen gaven aan dat ze met een vorm van vaste regelmaat werken. Vaak betekent dit dat ze minstens één of twee keer per maand een activiteit organiseren per leeftijdsgroep. In veel gevallen, onder andere bij Mechelen of Leievallei, wisselt een afdeling af tussen piepers en ini's. Andere afdelingen, zoals Kortrijk en Midden-Limburg, gaan zelfs nog een stapje verder en proberen elke week een activiteit te voorzien, afwisselend voor verschillende groepen. In Akerland kiezen ze ervoor om vaste weekends per maand toe te wijzen aan bepaalde leeftijdsgroepen. Voorkampen is een mooi voorbeeld van hoe zo'n vast patroon eruit kan zien: daar zijn de ini's op zaterdag aan de beurt en de piepers op zondag. Simpel, helder en werkbaar. Ook andere afdelingen hanteren creatieve oplossingen om de druk eerlijk te verdelen. In Ninove-Geraardsbergen geldt het principe dat elke leiding minstens één activiteit per jaar maakt, zodat de werking niet afhangt van een handvol trekkers.

Leden weten wanneer ze activiteiten kunnen verwachten, ouders kunnen er makkelijk op inspelen in hun planning – zo heeft Hageland-Zuiderkempem ooit een ouderbevraging uitgestuurd waarin 95% van de ouders aangaf een vaste regelmaat in activiteiten te willen – en ook voor de leiding zelf schept het duidelijkheid als regelmaat wordt gebruikt.

Je hoeft niet telkens opnieuw te puzzelen met wie wanneer iets organiseert. Een duidelijke basisplanning creëert ruimte – voor creativiteit, voor samenwerking, en zelfs voor spontane zijpsprongen.

Toch zijn er ook afdelingen die nog volop zoeken naar een passend ritme. En dat is helemaal oké. Zo zijn er afdelingen die experimenteren met bijvoorbeeld per maand een mix aanbieden: twee keer iets voor piepers, één keer voor ini's, en dan de volgende maand omgekeerd. Die zoektocht toont net aan dat regelmaat niet betekent dat alles vast moet liggen – het gaat erom dat je werkt met een ritme dat past bij je afdeling, je leidingsteam, en de levens van je leden. Dat ritme mag groeien en veranderen! Een belangrijke tip daarbij is wel: probeer je structuur niet tijdens het werkjaar te veranderen, tenzij het echt niet anders kan.

DOOR Kobe Baeté

Duidelijke afspraken maken binnen de leidingsploeg is echt van belang. Verschillende afdelingen vermeldten dat ze het werk verdelen aan de hand van een vaste activiteitenkalender of zelfs een Excelsheet waarin de groep vooraf aanduidt wie waarvoor verantwoordelijk is. Brussel, bijvoorbeeld, verdeelt alle activiteiten onder de leiding al aan het begin van het jaar op een vergadering. Op die manier is er ruimte om met elkaar te plannen en actief bezig te zijn met hoe het jaar er uit zal zien. Het activiteiten aanbod staat vast en zo kan iedereen vooruitplannen. Zo zorg je er tegelijk voor dat iedereen betrokken blijft. Grotere afdelingen zoals Hageland-Zuiderkempem of Brussel gebruiken een systeem waarbij je als leiding minstens één activiteit moet organiseren om mee (als KC) op kamp te mogen. In Ninove-Geraardsbergen geldt het principe dat elke leiding minstens één activiteit per jaar maakt, zodat de werking niet afhangt van een handvol trekkers.

Hoewel deze vormen van regelmaat voornamelijk werken bij grote leiding groepen, kan dit wel een goede oplossing zijn om leiding te motiveren om de regelmaat van activiteiten mee te waarborgen. Zo geraakt je jaarplanning snel gevuld en is de leiding ook bezig met de regelmaat structuur die gebruikt wordt in je afdeling.

Wat vaak terugkomt, is dat structuur geen beperking is, maar net een basis om op te bouwen. Gent Oost plant bijvoorbeeld één activiteit per twee weken per leeftijdsgroep, meestal op zaterdagmiddag. Het lukt niet altijd om die regel perfect aan te houden, maar ze herbekijken elk jaar wat goed werkte en wat beter kan. Flexibiliteit blijft belangrijk, maar een kapstok hebben om op terug te vallen blijkt essentieel. Ook in Neteland zien ze het als een evenwichtsoefening: daar probeert de leiding te variëren tussen piep-, ini- en gemengde activiteiten, maar de realiteit – zoals andere jeugdactiviteiten, feestjes of te weinig leiding – maakt dat het eerder een richtlijn dan een vast plan blijft. Toch helpt ook dat al enorm.

Het mooie aan al deze getuigenissen is dat ze tonen hoe elke afdeling – groot of klein, ervaren of startend – manieren vindt om een structuur te creëren die bij hen past. Zuid-Limburg, dat volgend werkjaar met alle Limburgse afdelingen één geheel wil

vormen, wil vanaf dan vijf activiteiten per maand organiseren. Elke zondag staat iets gepland, en er komt één woensdagactiviteit om samen te werken met een andere jeugdorganisatie. Die langetermijnvisie toont dat het niet alleen gaat om 'vaker iets doen', maar om het bouwen aan een duurzame werking waar iedereen zich in kan vinden.

Regelmaat maakt het makkelijker om lid te blijven en echt deel te worden van de groep. Ouders waarderen het ook: zij weten beter wanneer ze vervoer moeten voorzien of wanneer ze iets anders moeten inplannen. Kinderen kunnen uitkijken naar de volgende activiteit en gemakkelijker vriendschapsbanden opbouwen met hun groepsgeenootjes.

Dus of je nu een vaste structuur hebt of nog aan het zoeken bent, weet dat elke stap richting meer regelmaat een investering is in

de toekomst van je afdeling. Je hoeft niet te mikken op perfectie, wél op duidelijkheid en betrokkenheid. Begin klein, test wat werkt, leer bij van andere afdelingen, en wees niet bang om je systeem aan te passen.

Regelmaat klinkt misschien saai, maar het is net de motor van een springlevende werking. En dat is precies wat JNM zo bijzonder maakt: een groep jongeren die met goesting, structuur én een beetje chaos samen natuur beleeft. Wie weet is jullie volgende activiteit wel het begin van een mooie nieuwe JNM-traditie.

Heb je na het lezen van dit artikel vragen of nood aan raad over regelmaat? (Hehe, dat rijmt. 😊) Contacteer dan de Afdelingsondersteuningsploeg (AOP) via afdelingen@jnm.be en dan helpen we je zeer graag verder!

EUGLENA

HERFST 2025

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

JNM, de Jeugdbond voor Natuur en Milieu, is een jeugdbeweging voor iedereen tussen 7 en 26 jaar die zich goed voelt in de natuur en zijn schouders niet ophaalt voor het milieu. Samen trekken we het hele jaar door de mooiste natuurgebieden in en laten we ons betoveren door de zotste waarnemingen. We nemen zelf een zaag of schop in de hand en maken ruimte voor natuur. Bovendien gaan we op een duurzame en milieuvriendelijke manier door het leven en proberen we anderen daar ook warm voor te maken. En tijdens de zomermaanden? Dan kan je tijdens een van onze veertig zomerkampen in binnen- en buitenland dagenlang genieten met vrienden in de natuur. Kom zelf op ontdekking bij een van onze vijftig afdelingen in Vlaanderen en Brussel.

LID WORDEN EN BLIJVEN

We vinden het belangrijk dat iedereen met interesse voor natuur en milieu bij JNM terecht kan. Daarom kan je kiezen uit drie verschillende lidgeldtarieven. Het standaardtarief is 26 euro. Als je JNM wat meer wil steunen, kan je kiezen voor het verhoogd tarief van 32,5 euro. Als je het financieel moeilijker hebt, dan kies je het verlaagd tarief van 5 euro. Voor steunleden is het standaardtarief 30 euro. Er is ook een verlaagd tarief van 24 euro (je krijgt ook een abonnement op Euglena). Voor instellingen, bibliotheken, scholen... kan je lid worden voor 40 euro (je krijgt een abonnement op Euglena + Kikker).

JNM vzw

Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent

ON: 0413892466

RPR, gerechtelijk arrondissement Gent

CONTACTEER ONS

Op lokaal niveau zetten honderden vrijwilligers zich in om JNM'ers van 40 afdelingen uren leesplezier te bezorgen. Vul je gemeente in bovenaan op jnm.be en je komt terecht op de contactpagina van jouw afdeling.

DE EUGLENA

Euglena is het driemaandelijks nationale tijdschrift van JNM. De artikels en foto's worden gemaakt door onze vrijwilligers. Dank aan alle schrijvers en fotografen!

Vragen? Inzendingen? Eén adres: euglena@jnm.be!

Werkten mee aan dit nummer: Raf Vanisterbecq, Marit Liekens, Kobe Baeté, Simon Vandepitte, Vic Verhaeghe, Gil Schiettecatte, Chiara Jacobs, Drees Vandenberghe, Nel Top, Silke Eloit, Elewout Acke, Marjolein Acke, Shirley De Boer, Bo Vanhoorickx

Vormgeving: Cédric Cool

Illustraties: CP

Coverfoto: Felix Van den Broucke

Auteursfoto van Nel Top: Fred Debock

JNM WINKEL

www.jnm.be

DOE MEE AAN DE JNM-FOTOWEDSTRIJD!

Jouw foto in de enige echte toekomstige
JNM-kalender + een prijs vanuit de
Communicatieploeg winnen?

Zend je foto's in
via deze QR-code:

JNM Winkel
Kortrijksepoortstraat 192 - 9000 Gent
Of online op jnm.be/winkel
Open woensdag 14-18u en donderdag 12u-16u
Gesloten op maandag, dinsdag, donderdag,
zaterdag, zon- en feestdagen